

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему: **“МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ
ПІДПРИЄМСТВ”**

Виконав: студент 2 курсу, групи ФБС-М21
спеціальності 072 “Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок”
Стецевич Остап Іванович

Керівник: к.е.н., доцент Цюпа О. П.

Рецензент: к.е.н., доцент Стефінін В.В.

Івано-Франківськ – 2024р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ -----	3
ВСТУП-----	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА -----	7
1.1. Сутність та поняття фінансових ресурсів підприємства -----	7
1.2. Теоретичні засади механізму управління фінансовими ресурсами підприємства -----	15
1.3. Нормативно-правові основи управління фінансовими ресурсами підприємства аграрної сфери -----	23
Висновки до розділу 1 -----	25
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА АГРАРНОЇ СФЕРИ (на прикладі С(Ф)Г “ЯНТАР”)-----	27
2.1. Організаційно – економічна характеристика С(Ф)Г “ЯНТАР”-----	27
2.2. Особливості формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства на прикладі С(Ф)Г “ЯНТАР” -----	31
2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства-----	37
Висновки до розділу 2 -----	40
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ-----	43
3.1. Зарубіжний досвід управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери та оцінка доцільності його використання в Україні -----	43
3.2. Проблеми ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в умовах війни -----	47
3.3. Шляхи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в сучасних умовах-----	52
ВИСНОВКИ -----	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ -----	62
ДОДАТКИ -----	67

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВК	– власний капітал
ГКУ	– Господарський кодекс України
УФР	– управління фінансовими ресурсами
ФР	– фінансові ресурси

ВСТУП

Актуальність досліджуваної теми обумовлена фінансово-політичною нестабільністю та війною. В цих умовах для довгострокового розвитку внутрішніх систем підприємства необхідна чітко виокремлена мета розвитку та побудова фундаменту ефективної системи управління фінансами, скорегована на досягнення цієї певної мети. Накопичений досвід сусідніх країн, виникнення нових управлінських технологій, і також впровадження вартісного підходу в українських компаніях свідчать, що основною метою розвитку підприємств є максимізація їхньої ринкової вартості. Управління ФР в теперішній час, скероване на ріст інвестиційної привабливості та ринкової вартості підприємств. Для найбільш ефективного та правильного управління необхідні послідовність, безперервність і комплексне застосування методів та інструментів, що дозволяють адаптувати фінансовий механізм сільського господарства до змін ринкової економіки.

Формування дієвого механізму управління ФР вимагає дотримання принципів комплексності та системності, що особливо актуально в умовах глобальної економічної нестабільності, посилення конкуренції, зростання ризиків і глобалізації бізнесу. Показник фінансового потенціалу сільського господарства та умовах фінансового ринкового середовища можуть як розширювати, так і обмежувати можливості сільського господарства у накопиченні достатнього визначеного обсягу ФР, які своєю чергою, визначають потребу в розробці ефективної політики управління ФР як вирішально-ключового елементу загальної стратегії розвитку підприємства.

Важливий внесок у дослідження теорії керування фінансовими ресурсами сільського господарства, і не тільки, зробили як українські, так і закордонні вчені, зокрема М. М. Бердар, О. В. Курінна, В. М. Опарін, М.І. Петик, Т.І. Тесленко, Н.Б. Ярошевич та інші. Однак і надалі не зникають актуальні питання розробки та впровадження ефективної стратегії управління ФР підприємств, яка

повинна бути підпорядкована узагальненій стратегії розвитку підприємства в умовах ризиків і невизначеності ринкового середовища.

Метою дослідження є розробка напрямів вдосконалення управління фінансовими ресурсами сільського господарства, через узагальнення теоретичних підходів та оцінку практичних аспектів цієї проблематики.

Для досягнення конкретно визначеної мети необхідно перелічене:

- дослідити теоретичні засади механізму управління фінансовими ресурсами підприємства;
- визначити нормативно-правові основи управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери;
- провести організаційно-економічну характеристику С(Ф)Г “ЯНТАР”;
- проаналізувати особливості формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства на прикладі С(Ф)Г “ЯНТАР”;
- оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства;
- дослідити зарубіжний досвід управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери та оцінити доцільність його використання в Україні;
- виявити проблеми ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в умовах війни;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в сучасних умовах.

Об’єктом дослідження виступають фінансові ресурси С(Ф)Г “ЯНТАР”, а предметом – теоретичні та практичні основи управління цими ресурсами.

Методи дослідження. У даному дослідженні використовувалися діалектичний метод пізнання, системний та еволюційний підходи для вивчення фундаментальних засад економічної науки щодо вдосконалення фінансових ресурсів сільського господарства. У цій роботі задіяно такі методи: абстрактно-логічний, аналіз та синтез, монографічний, метод статистичного групування, графічний метод, метод прогнозування та розрахунково-конструктивний метод.

Методологічною основою стали сучасні економічні концепції, методи економічного аналізу та моделювання. У дослідженні використано методи порівняння та узагальнення для розкриття сутності фінансових ресурсів, статистичний аналіз для вивчення тенденцій розвитку підприємства, а також системний аналіз та моделювання для розробки оптимальної структури ФР.

Інформаційною базою є фінансова звітність С(Ф)Г “ЯНТАР”, а також праці вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретичному і методологічному обґрунтуванні направлення фінансових ресурсів на основі збалансованого розвитку підприємства, що дало можливість отримати нові результати, зокрема, визначити критерії оптимізації структури фінансових ресурсів для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування запропонованих рекомендацій для вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами в господарській діяльності підприємств.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та поняття фінансових ресурсів підприємства

У сучасних умовах становлення економіки України, де конкуренція посилюється як з боку вітчизняних, так і зарубіжних підприємств, розвиток бізнесу потребує особливої уваги до фінансового управління. Підприємства, взаємодіючи з різними контрагентами — постачальниками, кредиторами та споживачами, — стикаються з низкою факторів, що впливають на їхню діяльність. Це підвищує роль стратегічного планування та прогнозування. Хоча маркетинг та інші служби також важливі, саме фінансовий менеджмент набуває особливого значення для забезпечення ефективної роботи підприємства, адже фінансові ресурси є базисом для функціонування та розвитку бізнесу, як підкреслює В.В. Костецький [15, с. 135].

У наукових колах немає однозначного трактування поняття/дефініції “фінансові ресурси”, але загалом їх можна визначити як кошти підприємства, що використовуються для забезпечення процесу відновлення або для задоволення не тільки соціальних потреб колективу. “Ресурс” у підсумку — це засоби, які можуть бути перетворені для досягнення певного результату. Таким чином, фінансові ресурси — це кошти, які підприємство спрямовує на виконання завдань і отримання економічного ефекту відповідно до плану.

Фінансові ресурси перетворюються у діловий оборот через зазначені джерела. Вони можуть бути проаналізовані з двох точок зору: як єдність інструментів, що вживаються для залучення фінансових ресурсів, потребуючих для обслуговування виробничих та інших витрат сільського господарства; і як список способів фінансової підтримки діяльності господарства, потенційно доступних і фактично використаних в процесі створення, становлення і

розвитку організації, що забезпечують певну величину фінансових ресурсів [1, с. 134].

Фінансові ресурси підприємства складаються з власних, залучених та позичених коштів, що акумулюються для підтримки фінансових зобов'язань та забезпечення процесу розгорнутого відтворення з метою отримання прибутку. Вони виконують кілька основних функцій:

- забезпечують процес створення підприємства;
- формують стартовий капітал;
- створюють ресурсний потенціал;
- забезпечують безперервність торговельного процесу;
- виконують фінансові зобов'язання;
- сприяють фінансовій стійкості, платоспроможності, конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства.

Найбільш поширеною точкою зору є розуміння фінансових ресурсів як грошових коштів (фондів, доходів, накопичень), що мають цільове спрямування. Має місце й інший підхід, де науковці під фінансовими ресурсами розуміють не лише грошові кошти, а й кошти, авансовані в основні й оборотні засоби. Прихильники даного підходу розуміють фінансові ресурси більш широко за рахунок тієї їхньої частини, яка матеріалізована в активах підприємства [25, с. 8].

Таким чином, УФР є критичним для забезпечення стабільності та зростання підприємств у динамічному ринковому середовищі України.

Фінансовим ресурсам притаманний ряд специфічних ознак, що визначають їхній зміст.

По-перше, вони включають фонди коштів акумуляційного характеру, сформовані внаслідок процесів виробництва, розподілення та перерозподілення загального суспільного продукту і національного доходу.

По-друге, фінансові ресурси охоплюють кінцеві доходи, що призначаються для обміну на товари.

По-третє, вони включають прибутки, отримані після реалізації продукції.

До властивостей ФР підприємств належать:

- наявність стадії формування;
- відображення ставлення до власності;
- визначені джерела формування та цілі вжитку;
- ієрархія фінансових ресурсів залежна від джерел їхнього формування та шляхів використання [11].

Фінансово-господарська діяльність підприємства потребує постійного надходження коштів на рахунки в банку або касу у вигляді виручки чи доходів та їхнього витрачання при здійсненні платежів. У процесі формування, розподілення, перерозподілу та залучення фінансових ресурсів виникають різноманітні грошові відносини, що є основою сфери фінансів. У цьому контекстному розумінні фінансові ресурси можна розглядати як сукупність власних грошових доходів і залучених коштів, які знаходяться в розпорядженні сільського господарства та скеровані для виконання фінансових зобов'язань, фінансування теперішніх витрат і підтримки стабільності підприємства.

При дослідженні будь-якого поняття/дефініції важливим є його класифікація, тобто поділ на групи за певними ознаками. Більшість економістів зосереджуються на одній або кількох основних ознаках, таких як джерела формування, право власності або колообіг/кругообігом ресурса. Однак для якнайкращого повного розуміння внутрішньої істини фінансових ресурсів бажано розглядати їх поділ за якомога більшою чисельністю ознак.

А.М. Поддєрьогін відносить до джерел фінансових ресурсів господарства – власні та залучені грошові вимірники. До власних ресурсів належать статутний капітал, амортизаційні відрахування, валовий дохід і прибуток; до залучених – субсидії, кредити, пайові внески та інші кошти з фінансового ринку. Поддєрьогін пропонує класифікувати джерела фінансових ресурсів за такими визначеними ознаками: ресурси, що формуються під час заснування підприємства; ресурси, що залучаються з фінансового ринку; кошти, отримані в порядку розподілу грошових надходжень [23].

Т.В. Романенко трактує фінансові ресурси як матеріальне (сировинне) втілення фінансових комунікацій підприємств-організацій, під якими розуміє акумульовані з різних джерел грошові кошти, що надходять у підприємницький обіг для покриття потреб підприємства. Романенко визначає загальну суму фінансових ресурсів як підсумок коштів у пасиві бухгалтерського балансу, що включає амортизаційний фонд, резервний фонд, спеціальний фонд, нерозподілений прибуток, статутний фонд, кошти для капіталовкладень, кредити банків та кредиторську заборгованість.

Розподіл фінансових ресурсів на певні класифікації за Т.В. Романенко має два основні критерії: 1) за правом власності (власні, позикові та залучені фінансові ресурси); 2) за джерелами формування (власні, залучені кошти та надходження з фінансового ринку) [24].

В.М. Опарін розробляє класифікацію фінансових можливостей підприємств та пропонує її здійснювати за такими ключовими критеріями: за правом власності, за характером використання, а також за кругообігом. За можливості права власності ФР поділяються на власні кошти підприємства (залежно від форми власності: приватний, пайовий чи акціонерний капітал), кошти, надані державою безоплатно з бюджету чи цільових фондів, та позикові кошти, що включають отримані кредити.

За характером використання у діяльності виділяються ресурси, що забезпечують основні засоби, які на постійній основі підтримують виробничий процес, і ті, що знаходяться в обігу – оборотні кошти. Витрати на амортизацію основних засобів та їхнє оновлення формують окремий тип цільових фін. рес.

За кругообігом виділяються початкові фінансові ресурси, які концентруються у статутному фонді та є стартовими для діяльності підприємства, і залучені фінансові ресурси, отримані внаслідок діяльності підприємства у вигляді прибутку.

Крім основних класифікаційних ознак фінансових ресурсів, В.М. Опарін виділяє конкретні їхні види, що є в розпорядженні підприємств: амортизаційні

відрахування, прибуток, бюджетні асигнування, оборотні кошти, надходження з цільових фондів і кредити [21].

Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та інші вчені пропонують розглядати фінансові ресурси підприємства як капітал, який можна поділити:

- За об'єктом інвестування: основний капітал для фінансування необоротних активів підприємства та оборотний капітал, що формує оборотні активи.

- За належністю господарству: власний капітал, який складається з коштів, що належать господарству на правах власності, та позиковий капітал, що включає залучені кошти на умовах строковості, повернення, забезпеченості та платності.

- За метою вжитку: виробничий капітал, що забезпечує поточну операційну діяльність; фінансовий капітал, вкладений у грошові інструменти (депозитні вклади) та боргові цінні папери (облігації, депозитні сертифікати); та спекулятивний капітал, що використовується для фінансових операцій, заснованих на різниці в цінах [20].

Кожне джерело формування фінансових ресурсів має свої особливості, що можуть по-різному впливати на власні та позикові кошти підприємства.

Власні сільськогосподарські фінансові ресурси виокремлюються простотою залучення, здатністю генерувати високий прибуток, збереженням контролю засновниками та забезпеченням унеможливлення фінансової нестійкості. Однак обсяг власних ресурсів є обмеженим, оскільки залежить від фінансового становища засновників та попередніх результатів діяльності. Підвищення обсягу власних ресурсів може обмежувати зростання рентабельності, що важливо для власників, і часто супроводжується вищими витратами порівняно з позиковими вкладками.

На відміну від власних, позикові вкладені ресурси мають значно більші можливості для залучення, що сприяє зростанню обсягів діяльності. Проте їх використання пов'язане з труднощами оформлення кредитів, вимогами забезпечення та згодою кредиторів. Крім того, залучення позикових ресурсів

може знизити фінансову стабільність підприємства та збільшити ризик неплатоспроможності.

Авторський колектив підручника “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання” поділяє фінансові ресурси на: власні, тобто ресурси, що належать суб’єкту господарювання на правах власності й використовуються для формування частини його активів; залучені – кошти, отримані зі сторони; та позикові ресурси, тобто капітал чи майно, що надається у позику на умовах повернення, строковості та оплати проценті [28, с. 349].

Частки власних і позикових коштів у загальній структурі фінансових ресурсів формує показник структури капіталу підприємства, що постає одним із вирішальних критеріїв для оцінки його фінансового стану.

Склад, структура та обсяг ФР залежать від розміру та виду підприємства, а також його сфери діяльності й обсягів виробництва. Зростання обсягу фінансових ресурсів зазвичай пов'язане з обсягом виробництва та ефективністю роботи підприємства: чим більше підприємство виробляє та працює ефективніше, тим вищий обсяг його власних ФР, і навпаки. Достатність фінансових ресурсів і їхнє ефективне використання визначають такі показники фінансового стану, як платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість. Відтак, одним із найпріоритетнішим завданням створення підприємства та подальшій діяльності постає в наступному - пошук шляхів збільшення власних ресурсів та їх оптимального використання задля підвищення загальної ефективності.

Формування фінансових ресурсів з різних джерел надає можливість підприємству вчасно інвестувати кошти в нові виробництва, оновлювати та розширювати діючі основні засоби, а також фінансувати наукові дослідження, розробки та інші важливі заходи.

У таблиці 1.1 вибрано класифікацію фінансових ресурсів господарства за різними ознаками, систематизовану автором. Згідно з поділом за видами господарської діяльності, виділяються: операційні ресурси, які спрямовані на фінансування фундаменту (операційної) діяльності; інвестиційні ресурси,

призначені для придбання і реалізації довгострокових активів; фінансові ресурси, що переформатовують обсяг власного та позикового капіталу.

Фінансові ресурси поділяють також за джерелами формування:

- власні кошти (акціонерний капітал);
- кошти, отримані безоплатно від держави з бюджету або централізованих фондів корпоративних формувань;
- позикові кошти, зокрема кредити [22].

Таблиця 1.1

Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Класифікаційна ознака	Види фінансових ресурсів
За видами господарської діяльності	Операційні, інвестиційні, фінансові
За джерелами формування	Власні, позичені, залучені
За об'єктами інвестування	У фінансові інструменти, у реальні інвестиційні об'єкти
За кругообігом	Початкові, нагромаджені
За характером використання	Матеріалізовані, обігові кошти
За напрямками залучення	Зовнішні, внутрішні
За видами сформованих активів	Необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів
За джерелами покриття активів	Власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов'язання
За ступенем ліквідності активів	Найбільш ліквідні, швидко реалізовані, повільно реалізовані, важко реалізовані
За ймовірністю погашення зобов'язань	Найтерміновіші зобов'язання, короткострокові пасиви, довгострокові пасиви, постійні пасиви
За призначенням	Для виконання фінансових зобов'язань, для забезпечення розширеного відтворення, для забезпечення інших господарських і соціальних потреб
За матеріально-речовою структурою	Грошові кошти і їх еквіваленти, фінансові ресурси перетворені в матеріальну форму, тобто капітал
За терміном використання	Вкладені, використані
За об'єктом інвестування	Основний, оборотний
За метою використання	Виробничий, фінансовий, спекулятивний
За стадією утворення	Початкові, державні, акціонерні, приватні
За видатками або напрямками використання	Поповнення фонду відшкодування, формування фонду споживання, формування фонду нагромадження

*сформульовано автором

За кругообігом фінансові ресурси розділяють на:

- початкові, що зосереджуються у статутному фонді й використовуються на старті діяльності;

- прирощені, які підприємство отримує у вигляді чистого доходу (прибутку).

Залежно до характеру використання розрізняють:

- матеріалізовані ресурси, вкладені в основні засоби для підтримки виробничого процесу;

- оборотні кошти, які обслуговують виробничий цикл.

Фінансові ресурси бізнесу, також можуть розглядатися як капітал, що поділяється за об'єктом інвестування:

- фундаментальний, який спрямовується на необоротні активи,

- оборотний, що формує об'єднання оборотних активів. Додатковий розподіл можна здійснити за метою ужитку:

- виробничий капітал для поточного господарювання;

- фінансовий капітал для вкладень у грошові та боргові інструменти (депозити, облігації);

- спекулятивний капітал, долучений до фінансових операціях, пов'язаних із ціновими коливаннями [31, с. 149].

За стадіями виникнення виділяють такі фінансові ресурси:

- початкові (на стадії заснування);

- державні (бюджетні асигнування);

- акціонерні (внески засновників);

- приватні (власний капітал).

Поділ за терміном використання охоплює:

- вкладені ресурси, що беруть участь у довготривалому відтворенні;

- ужиткуванні ресурси, які є поточними витратами, під'єднанні в ціну товару й відшкодовуються за один виробничий цикл. Вкладені фінансові ресурси розподіляються на вкладені в матеріальні, нематеріальні та оборотні активи [33, с. 127].

За метою вжитку ресурси класифікуються на:

- цільові, що мають фіксоване призначення (резервні та спеціальні фонди);

- універсальні, які можуть застосовуватися в будь-якому напрямку.

Г. Г. Кірейцев класифікує фінансові ресурси за напрямками переробки, формує з наступних:

- витрати на економічний розвиток господарств;
- витрати на соціально-культурні потреби;
- витрати на наукові дослідження;
- благодійну допомогу;
- витрати на підтримку залучених коштів;
- інші витрати бізнесу.

Загалом Кірейцев ділить напрями використання ресурсів на три групи:

- поповнення фонду відшкодування;
- формування фонду споживання;
- формування фонду нагромадження [30].

Таким чином, ФР є фундаментом для діяльності підприємства, оскільки забезпечують необхідну матеріальну базу для відтворення функцій на ринку і задоволення потреб споживачів. Їхня недостача може стати вагомим обмежувальним фактором розвитку. Попри деякі відмінності у класифікаціях, більшість авторів виділяють три основні джерела постачання фінансових ресурсів: власні, позикові та залучені, які детально розглядаються у наступному розділі.

1.2. Теоретичні засади механізму управління фінансовими ресурсами підприємства

В умовах перехідної економіки України чим раз більша потреба у забезпеченні фінансової стійкості та платоспроможності всіх ринкових суб'єктів стимулює до пошуку ефективних механізмів задіяння всіх фінансових ресурсів, прийняття рішень щодо їх ефективного розподілу у фінансові та

реальні активи для досягнення основної мети фінансового менеджменту – покращення добробуту власників та задоволення їх інтересів. Рух грошових коштів посеред учасників фінансових відносин, включає процес накопичення та використання грошових ресурсів, що формують фінансові ресурси й визначають матеріально-речовий зміст функціонування фінансів підприємств. Трансформація частини грошових потоків у фінансові ресурси забезпечує зростання впливу фінансів на національний відтворювальний процес та стимулює соціально-економічний розвиток країни [12, с. 113-114]. З огляду на це, дослідження системи управління ФР, як зазначають О.В. Кнейслер та Л.З. Шупи, є актуальним, оскільки воно спрямоване на досягнення таких цілей:

- уникнення великих фінансових втрат та банкрутства,
- лідерство у конкурентній боротьбі,
- зростання ринкової вартості підприємства,
- забезпечення прийнятних темпів зростання економічного потенціалу,
- зростання обсягів виробництва та реалізації,
- ущільнення витрат,
- збільшення прибутку та забезпечення рентабельної діяльності.

Організм управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором фінансового механізму господарства. За І.О. Бланком, фінансовий менеджмент являє собою комплекс основних елементів, які регулюють прийняття та реалізацію управлінських рішень у сфері фінансової діяльності підприємства [2, с. 14]. Цей механізм включає фінансове забезпечення, фінансове регулювання, управління фінансовими потоками й ресурсами, а також методи здійснення управління фінансами підприємства [2, с. 18].

У невузькому розумінні, дієве УФР не обмежується процесами їх розподілу та використання; воно включає діяльність, спрямовану на збирання фінансових ресурсів та управління грошовими потоками бізнесу. Управлінські дії є однією з основних умов функціонування та розвитку підприємства в ринкових умовах, яка постійно удосконалюється відповідно до об'єктивних

потреб виробництва, ускладнення господарських зв'язків та зростання ролі споживачів.

Ефективне УФР є основоположним фактором для організації виробничо-господарської діяльності господарства, координування фінансових операцій та оптимізації фінансового механізму підприємства. Затвердження управлінських рішень з огляду на швидкі зміни зовнішнього середовища є основою науки УФР, що допомагає розробляти методи прийняття рішень у ситуаціях, обумовлених зовнішніми протиріччями. Основне завдання керування фінансовими ресурсами постає у визначенні обсягу, джерел і форм залучення ресурсів для підприємницької діяльності господарства. Джерела фінансування зазвичай включають ВК, позичені та залучені фінансові ресурси.

Процес управління фінансовими ресурсами краще здійснювати в межах визначеної певної системи, яку можна пояснити як:

- частину загальної системи керування підприємством, що включає суб'єкта та об'єкта управління (системний підхід) [32];
- сукупність методів і прийомів управління грошовим оборотом і фінансовими ресурсами (процесний підхід) [29].

У дослідженні системи керування переважно задіюють системний підхід, за допомогою якого передбачають аналіз існуючого положення управління ресурсами та формування найефективнішої системи управління для досягнення конкретно поставленої мети. Системний підхід також враховує ситуаційну складову, розглядаючи кожний економічний об'єкт у вигляді системи, що дозволяє забезпечити належний рівень фінансової безпеки підприємства. Концепція системного підходу передбачає проведення аналітичної роботи, оцінку стану і напрямів використання фінансових ресурсів, оцінку фінансового положення підприємства.

Системно-аналітичний підхід до керування фінансовими ресурсами, виокремлюють на визначенні доцільності рішень через аналіз впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, дозволяючи розробити оптимальні моделі розподілу фінансових ресурсів підприємства. Процесний підхід до управління

фінансовими ресурсами включає динамічну послідовність операцій – аналіз, прогнозування, планування, контроль [27].

Концепція ефективного УФР передбачає оптимальне поєднання фінансових, організаційних та управлінських компонентів для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

Оглядаючи матеріал, доцільно сформулювати постулати ефективного управління ресурсами, яку можна базувати на оптимальному поєднанні організаційних, фінансових та управлінських компонентів і являє собою систему методологічних і теоретичних поглядів на основі таких елементів (див. табл. 1.2). Підбір елементів бажано здійснювати таким способом, щоб забезпечити найбільш максимальну функціональну реалізацію.

Таблиця 1.2

Складові концепції найбільш ефективного управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств

Елементи концепції	Характеристика
Поняття	Управління фінансовими ресурсами
Зміст	Процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт управління
Цілі	Стратегічні; оперативні; тактичні
Задачі	Забезпечення діяльності підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів
Об'єкти	Фінансові ресурси, фінансові відносини
Суб'єкти	Управлінські працівники за ієрархією управління
Форми прояву	грошові потоки
Принципи	Загальні; конкретні
Функції управління	Організація; планування; мотивація; контроль
Етапи	Підготовка; прийняття; виконання; контроль виконання
Механізм	Фінансовий
Умови функціонування	Зовнішні; внутрішні

*сформульовано автором

Управління фінансовими ресурсами являє собою комплекс інструментів, методів і форм для розробки та реалізації управлінських рішень, що стосуються процесів формування, розподілу і використання ресурсів з метою забезпечення

фінансової стабільності та ефективної діяльності підприємства [16]. І.О. Бланк визначає основні цілі управління фінансовими ресурсами наступним чином:

- налагодження формування зазначеного рівня та найбільш правильного використання фінансових ресурсів;
- забезпечення господарства найкращим оптимальним об'ємом фінансових ресурсів у правильно визначений час керуючись до напрямів розвитку;
- підвищення ринкової вартості підприємства та максимізація прибутку [2, с. 85].

Сутність системи полягає у цілеспрямованому впливі управлінців на різних рівнях ієрархії на процеси заснування, правильного розподілу та використання ресурсів, з метою реалізації правильно поставлених цілей при мінімізації затрат і ризиків.

В управлінні ресурсами господарства можна виділити три рівні: стратегічний, тактичний та оперативний. За словами Л.О. Коваленка, на стратегічному рівні фінансові ресурси мають більшу значущість, ніж матеріальні та трудові, що підкреслює важливість вибору та обґрунтування політики залучення й ефективного розміщення ресурсів підприємства [13, с. 19]. На стратегічному щаблі визначальними є:

- правильне обґрунтування та вибір джерел формування;
- розробка фінансового плану та бюджету ресурсів для різних напрямків діяльності;
- визначення загальної потреби у фінансових ресурсах.

На тактичному рівні управління ставить поточні цілі та планує рух фінансових ресурсів відповідно до загальної мети підприємства. На оперативному рівні акцент робиться на управлінні матеріальними і трудовими ресурсами, а також на ефективному використанні наявних фінансових ресурсів для забезпечення поточної діяльності підприємства [13].

У науковій літературі виокремлюють такі завдання упорядкування ресурсів:

- залучення ресурсів на максимально вигідних умовах;

- раціональне використання наявних ресурсів [13].

Ми вважаємо, що ці завдання слід деталізувати за стратегічним, тактичним і оперативним рівнями відповідно до цілей системи управління.

Фінансові ресурси є одним із ключових елементів об'єкта управління, що також включає фінансові відносини та джерела ресурсів. Зокрема, об'єктом управління виступає сукупність ресурсів підприємства, які включають власні (внутрішні) та залучені (зовнішні) джерела [28]. Суб'єкти управління, такі як персонал фінансових відділів, здійснюють вплив на об'єкт шляхом збирання, обробки, аналізу, систематизації, передачі та зберігання інформації, а також прийняття управлінських рішень через планування, організацію, регулювання, координацію, аналіз та контроль [32]. Для ефективного виконання завдань, ці спеціалісти повинні мати високий рівень професійних знань та вміння адаптуватися до змін навколишнього середовища.

УФР є важливим завданням для фінансового менеджера на підприємстві, оскільки їх структура і вартість значно впливають на ключові показники фінансово-господарської діяльності та загальну ефективність підприємства.

Суб'єкт системи управління має активну роль стосовно об'єкта, впливаючи на розвиток і функціонування процесів в об'єкті згідно з заданими програмами. У залежності від умов, кожен елемент системи повинен виконувати функції як дії, так і сприйняття.

Фінансові ресурси реалізуються в грошових потоках підприємства, які становлять собою сукупність надходжень і витрат коштів, що відбуваються в процесі господарської діяльності. І.О. Бланк зазначає, що грошовий потік є основним показником, що характеризує обсяг формування власних ресурсів коштом внутрішніх джерел або повернення інвестицій [3, с. 129]. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів”, грошовий потік включає операційну, інвестиційну, фінансову та надзвичайну діяльність.

Особливу увагу найкраще приділити позитивним грошовим потокам, які відображають процес надходження фінансових ресурсів внаслідок зазначених

видів діяльності, тоді як негативні грошові потоки свідчать про їх використання.

Отже, виникає необхідність розробки й впровадження обґрунтованої політики управління грошовими потоками з урахуванням принципів ефективності, збалансованості та синхронності — це включає оптимізацію залишків на рахунках, мінімізацію розривів між надходженнями й витратами та використання різних схем розрахунків [30, с. 25].

Ефективна система управління має ґрунтуватися на загальних і конкретних принципах управління. До загальних принципів належать такі основні: оптимізація управління, відповідність, цілі, делегування повноважень, підвищення кваліфікації, правова захищеність управлінських рішень, принцип “монтера Мечникова”, автоматичне заміщення відсутнього, одноразове введення інформації, нові задачі та принцип першого керівника [27].

Серед ключових конкретних принципів управління фінансовими ресурсами господарства варто виділити такі: принцип економічності (досягнення цілей із мінімальними витратами і ризиками), безперервності (постійне управління фінансовими ресурсами з урахуванням перспектив), комплексності (фінансові ресурси розглядаються як підсистема загального управління підприємством), ієрархії прийняття рішень (на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях), оптимальності джерел (пошук оптимального співвідношення джерел фінансування) та фаховості (управління мають здійснювати спеціально підготовлені фахівці).

Аналіз процесу управління з погляду на його функції, дозволяє визначити обсяг робіт для кожної функції, потребу в трудових ресурсах, що дає змогу сформувавши структуру та організацію управлінської системи. Кожна функція управління має притаманний їй обсяг і специфіку робіт, що визначають її структуру [27].

Наступний етап у процесі керування фінансовими ресурсами – це постає фінансове планування, яке включає вибір засобів і методів для досягнення цілей на різних рівнях ієрархії.

Керування фінансовими ресурсами є складним і багатогранним процесом, який поділяється на такі етапи:

1. Постановка та визначення проблеми.
2. Збір і обробка даних щодо визначеної проблеми.
3. Аналіз отриманої інформації.
4. Прийняття рішень на основі аналізу.
5. Впровадження прийнятих рішень.
6. Оцінка результатів впровадження рішень [2; 13; 32].

Такий порядок дій сприяє досягненню оптимального результату. Кожен етап може уточнюватися відповідно до конкретної проблеми. Результативність управління ресурсами має залежність від правильного вибору методів та інструментів підготовки управлінських рішень, які мають забезпечити економічну ефективність з урахуванням витрат і мінімізації ризику. Поділ управління на формування та використання ресурсів дозволяє забезпечити ефективне залучення необхідного обсягу ресурсів з мінімальними витратами, а також їх економне використання для досягнення цілей із мінімальними ризиками.

Ефективне управління фінансовими ресурсами відображається в рамках фінансового механізму, що фундаментально складається з п'яти взаємопов'язаних складових: фінансові методи, фінансові важелі, правове, нормативне та інформаційне забезпечення [23].

Фінансовий метод є способом впливу на фінансові відносини суб'єкта господарювання з метою управління рухом ресурсів. До фінансових методів відносяться планування, прогнозування, кредитування, оподаткування, страхування тощо [34].

Фінансовий важіль є інструментом застосування фінансових методів і включає такі засоби, як прибуток, доходи, амортизаційні відрахування (знос), фінансові фонди, санкції, процентні ставки за позиками, орендна плата, депозитами, облігаціями, пайові та статутні внески, портфельні інвестиції, дивіденди тощо [23].

Правове забезпечення фінансового механізму потребує законодавчих актів, постанов, наказів та інші документи основних органів управління. Нормативне забезпечення формується з інструкцій, нормативів, тарифних ставок, методичних рекомендацій, роз'яснень.

Інформаційне забезпечення охоплює різні види економічної, комерційної та фінансової інформації. У зв'язку з наростанням обсягів інформації, скороченням строків її обробки й доступу, доцільно трактувати інформаційне забезпечення як “інформаційно-технічне забезпечення”, враховуючи технічні можливості підприємства.

На нашу думку, до елементів фінансового механізму варто додати організаційно-управлінське забезпечення, яке передбачає побудову раціональної фінансової структури управління підприємством та формування оптимального керівного складу, що діє в межах своїх повноважень.

1.3. Нормативно-правові основи управління фінансовими ресурсами підприємства аграрної сфери

Ефективне УФР відображається ключовим елементом успішної діяльності підприємств аграрної сфери. Нормативно-правове регулювання цих процесів здійснюється низкою законодавчих актів, які визначають основні принципи, механізми та інструменти фінансового менеджменту в агросекторі.

Основним законодавчим актом, що регулює управління фінансовими ресурсами сільського господарства в Україні, є Господарський кодекс України (далі ГКУ) [6]. Зокрема, Глава 24 “Фінансування господарської діяльності” визначає загальні вимоги до формування, розподілу та використання ФР суб'єктами господарювання.

Крім того, управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств регулюється спеціальними законами, такими як Закон України “Про сільськогосподарську дорадчу діяльність” [10], “Про державну підтримку сільського господарства України” [8] та інші. Ці нормативно-правові акти

встановлюють особливості фінансування, кредитування, оподаткування та інших фінансових аспектів діяльності аграрних підприємств.

Крім законів, важливу роль у настановленні управління фінансовими ресурсами відіграють підзаконні акти - постанови Кабінету Міністрів України, накази профільних міністерств та відомств. Зокрема, Постанова КМУ “Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва” від 07.02.2018 р. № 107.[9] регламентує механізми державної фінансової підтримки цього напрямку аграрного виробництва.

Основними принципами ефективного управління фінансовими ресурсами господарств аграрної сфери відповідно до чинного законодавства є:

принцип цільового та ефективного вжитку фінансових ресурсів. Згідно зі статтею 148 ГКУ, суб'єкти господарювання повинні використовувати фінансові ресурси виключно за цільовим призначенням та з максимальною ефективністю [6].

принцип своєчасності та повноти формування фінансових ресурсів. Підприємства аграрної сфери мають забезпечувати своєчасне та повне надходження необхідних фінансових ресурсів згідно з встановленими нормами та нормативами (стаття 149 ГКУ) [6].

принцип прозорості та публічності управління фінансовими ресурсами. Відповідно до Закону України “Про відкритість використання публічних коштів”, суб'єкти господарювання, які отримують державну підтримку, зобов'язані оприлюднювати інформацію про використання цих ресурсів [7].

принцип диверсифікації джерел фінансування. Згідно зі статтею 149 ГКУ, суб'єкти господарювання мають формувати фінансові ресурси за рахунок різноманітних джерел, а не покладатися лише на один вид фінансування [6].

принцип збалансованості фінансових потоків. Підприємства аграрної сфери повинні забезпечувати синхронізацію надходжень та витрат фінансових

ресурсів задля уникнення дефіциту або надлишку ліквідності (стаття 149 ГКУ) [6].

Згідно з чинними нормами, законами і так далі, порушення вимог щодо скеровування фінансовими ресурсами підприємствами аграрної сфери тягне за собою різноманітні види відповідальності:

Адміністративна відповідальність - накладення штрафів, припинення виплат державної підтримки тощо (статті 164, 164-12, 188-39 Кодексу України про адміністративні правопорушення) [14].

Кримінальна відповідальність - за умисне нецільове використання бюджетних коштів, розтрачання майна, доведення до банкрутства (статті 191, 218, 220 Кримінального кодексу України) [17].

Цивільно-правова відповідальність - стягнення збитків, пені, неустойки за порушення умов договорів, зобов'язань тощо.

Таким чином, нормативно-правове забезпечення УФР підприємств сільського господарства України здійснюється на фундаменті комплексу законодавчих актів, які визначають принципи, механізми та інструменти фінансового менеджменту, а також встановлюють відповідальність за порушення вимог у цій сфері.

Висновки до розділу 1

Згідно з результатами досліджень, проведених у першому розділі, можна сформулювати такі висновки:

Фінансові ресурси підприємства охоплюють власні, позичені та залучені кошти, які використовуються для виконання завдань, забезпечення економічного ефекту та розвитку підприємства. Вони виконують важливі функції, серед яких створення підприємства, формування стартового капіталу, підтримка безперервності торгівельного процесу, а також убезпечення платоспроможності та фінансової стійкості.

Виокремлено та висвітлено різні підходи до трактування фінансових ресурсів, зокрема як грошових коштів або інвестицій у основні та оборотні засоби. Класифікація фінансових ресурсів здійснюється за різними критеріями: за джерелами формування (власні, залучені, позикові), за правом власності, за характером використання (матеріалізовані чи оборотні кошти) та за цілями інвестування.

Система правління фінансовими ресурсами охоплює різноманітні методи та підходи, серед яких важливими є системний і процесний підходи. Управління здійснюється на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, що дозволяє правильно планувати, прогнозувати та реалізовувати фінансові стратегії підприємства. Правильний вибір та використання фін. інструментів, таких як планування, кредитування та оподаткування, є важливим елементом цього процесу.

Нормативно-правова база, яка включає закони та підзаконні акти, є правовою основою для фінансового управління, зокрема в аграрному секторі. Принципи цільового використання, своєчасності, прозорості, диверсифікації фінансування та збалансованості фінансових потоків є основою ефективного управління ресурсами, що сприяє стабільному розвитку підприємств.

Таким чином, ефективне правління фінансовими ресурсами вимагає інтеграції теоретичних підходів з нормативно-правовим забезпеченням для досягнення довгострокових цілей підприємства з урахуванням змін у економічному середовищі.

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА АГРАРНОЇ СФЕРИ (на прикладі С(Ф)Г «ЯНТАР»)

2.1. Організаційно – економічна характеристика С(Ф)Г «ЯНТАР»

Селянське фермерське господарство «ЯНТАР» було засноване 23 січня 1996 року з початковим статутним капіталом 11 800 гривень. Єдиним власником підприємства є Дуда Андрій Олексійович (100%). Основною діяльністю С(Ф)Г «ЯНТАР» є вирощування зернових, бобових культур та насіння олійних культур (код діяльності 01.11). Керівником є Дуда Андрій Олексійович (код ЄДРПОУ 22197368, індивідуальний податковий номер 221973609105), а юридична та фізична адреса підприємства знаходиться: 77036, Івано-Франківська обл., Івано-Франківський р-н, с. Конюшки, вул. Кооперативна, буд. 3.

Головною метою створення підприємства є отримання прибутку через задоволення потреб працівників і партнерів у товарах та послугах. У виробничому процесі активно залучені висококваліфіковані фахівці з великим досвідом роботи. Розвиток підприємства залежить від особливостей використання земельних ресурсів, оскільки роль землі в сільському господарстві формується з її родючістю. Для кращого розуміння земельних ресурсів С(Ф)Г «ЯНТАР» можна звернутись до таблиці 2.1, де представлено збільшення загальної сукупності земельної площі на 17,52 га. Порівнюючи зміни за три роки, можна побачити, що площа зросла на 6,11%, при цьому кількість працівників не змінювалася.

Таблиця 2.1.

Структура і склад угідь земельних С(Ф)Г «ЯНТАР» (дод. Б)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 до 2021, %
Площа с.-г. угідь, га	286,45	307,31	303,97	106,11
Площа ріллі, га	230,29	251,15	247,81	107,61
Рівень розораності, % 1	80,39	81,73	81,52	101,41

Працівників к-сть середньорічна, чол.	4	4	4	100
Приходиться на 1 роб., га: - с/г угідь	71,61	76,826	75,98	106,11
- рілля	57,57	62,79	61,95	107,61

* сформовано автором

Не вся площа господарських угідь у С(Ф)Г “ЯНТАР” визначена під рілля, що не свідчить про максимальний достатній рівень розораності землі. Для оцінки рівня ефективності виробництва необхідно врахувати спеціалізацію господарства. С(Ф)Г “ЯНТАР” має зернову спеціалізацію, яка підтверджується даними таблиці 2.2. Господарство спеціалізується на вирощуванні пшениці, сої та кукурудзи на зерно, росте частка сої у виробництві після спаду, а висівання озимої пшениці у 2023 році знизилось на 40,16%. Водночас, обсяги виробництва кукурудзи збільшились. В цілому, товарна продукція у 2023 році зросла на 2 728 тис. грн порівнюючи з даними 2021 року.

Таблиця 2.2.

Структура і склад вирощуваної продукції С(Ф)Г “ЯНТАР”

Вид продукції	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Кукурудза	870	17,18	2023,36	33,83	3489,23	44,79
Пшениця	536	10,60	1116,99	18,68	448,64	5,76
Соя	3656	72,22	2840,44	47,49	3852,89	49,45
Всього по підприємству	5062	100	5980,79	100	7790,76	100

* сформовано автором

Для аналізу спеціалізації було розраховано коефіцієнт спеціалізації, який, за даними таблиці 2.3, знаходиться в межах від 0,413 до 0,566, що представляє собою середній рівень спеціалізації господарства. Зміни коефіцієнта спеціалізації за роки зображено на рисунку 2.1, де видно позитивну тенденцію до його збільшення. Це підтверджує, що підприємство поступово зменшує обсяги виробництва озимої пшениці.

Таблиця 2.3.

Ряд ранжування окремих продукційних видів за вагою питомою, %

Рік	1	2	3	К
2021	72,22	17,18	10,60	0,566
2022	47,49	33,83	18,68	0,413
2023	49,45	44,79	5,76	0,470

* сформовано автором

Дієвість використання основних та оборотних засобів є важливим аспектом для підвищення ефективності підприємства. Основні фонди, на відміну від оборотних, використовуються багаторазово в виробничому процесі. Аналіз даних з таблиці 2.4 дає знати, що вартість середньорічних основних фондів за три роки збільшилась на 5,7%, але порівняно з 2022 роком у 2023 році відбулось зниження на 361 тис. грн через продаж основних засобів. Вартість оборотних засобів зросла на 84,1% і досягла 11 874 тис. грн у 2023 році.

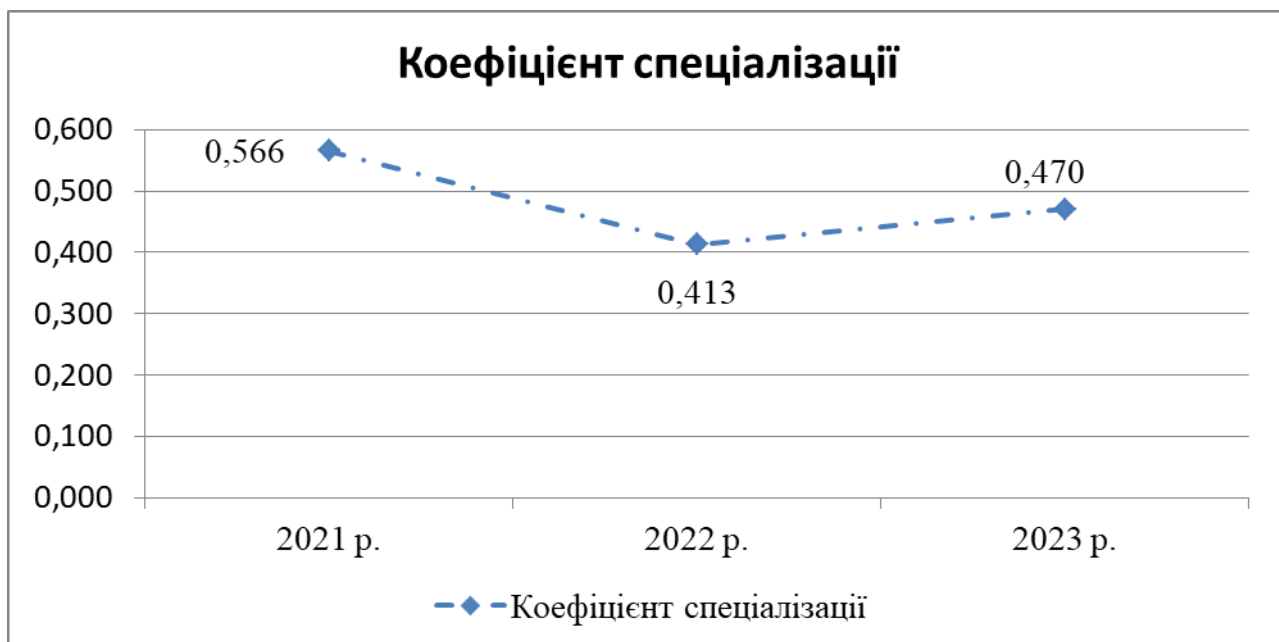

Рис. 2.1. Коефіцієнт спеціалізації у динаміці С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 рр.

Загальна продукція підприємства зросла на 50,77%, а фондозабезпеченість збільшилась на 14,12 тис. грн, що вказує на покращення вартості основних засобів на 100 га сільських господарських угідь. Фондоозброєність також зросла завдяки збільшенню вартості основних фондів у 2023 році. Фондовіддача збільшилась на 53,41 тис. грн через ефективніше ужиткування основних засобів, тоді як фондоємність знизилась на 23,826 тис.

грн. Вартість оборотних засобів на 100 га також зросла на 86,13%. Для розрахунків більшості показників брали дані з додатка А.

Таблиця 2.4.

Аналіз основних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в С(Ф)Г “ЯНТАР”

Показник	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2022 р., %
Вартість фондів основних, тис. грн	6297,9	6658,9	105,7
Продукція валова тис. грн.	7896,9	11905,8	150,77
Вартість фондів оборотних, тис. грн	6449,5	11874	184,1
Фондозабезпеченість на 100 га угідь, тис. грн.	204,94	219,06	106,89
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн	1574,48	1664,73	105,73
Фондовіддача в розмірі на 100 грн фондів основних, грн.	125,39	178,80	142,59
Фондоємність на 100 грн продукції валової, тис. грн.	79,75	55,93	70,13
Вартість фондів оборотних в розрах. на 100 га, тис. грн.	209,87	390,63	186,13

* сформовано автором

Виробництво сільськогосподарської продукції потребує активної участі трудових ресурсів. Як зазначає Ф.Ф. Бутинець, достатнє забезпечення господарства необхідною робочою силою та раціональне її ужиткування має впливові значення для підвищення ефективності виробництва [4, с. 247]. Оцінка забезпеченості трудовими ресурсами та рівня трудової активності представлена в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Обстеження дієвості використання ресурсів трудових та її динаміки в С(Ф)Г “ЯНТАР”

Показник	2022 р.	2023 р.	Відношення 2023 р. до 2022 р., %
Продукція валова тис. грн.	7896,9	11905,8	150,77
в т.ч. в рослинництві	7896,9	11905,8	150,77
в тваринництві	-	-	-
Середньорічна кількість працівників осіб. – всього:	4	4	100
в т.ч. в рослинництві	4	4	100
в тваринництві	-	-	-
Річна праці продуктивність, тис. грн. – всього:	1974,225	2976,45	150,77

в т.ч. в рослинництві	1974,225	2976,45	150,77
в тваринництві	-	-	-

* сформовано автором

Проаналізувавши варіації трудових ресурсів С(Ф)Г “ЯНТАР”, можна помітити, що кількість працівників у середньому за рік у досліджуваному періоді має сталу динаміку. У 2023 році, та у 2022 роком, середньорічна кількість працівників однакова, але потреба у персоналі присутня. З таблиці 2.5 також видно, що всі працівники зайняті у рослинництві, оскільки в господарстві відсутня галузь тваринництва.

Річна продуктивність праці у 2023 році, порівняно з 2022 роком, зросла на 50,77 %, що пояснюється збільшенням річного обсягу продукції підприємства.

2.2. Особливості формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства на прикладі С(Ф)Г “ЯНТАР”

Як зазначає Т.І. Тесленко, фінансовий результат є прикінцевим етапом діяльності товариства, зв'язаним із виробництвом і реалізацією продукції (виконаних робіт, наданих послуг) та в одному часі виступає необхідною вимогою для наступного етапу фермерської діяльності. Високі показники фінансових результатів товариства сприяють зміцненню державного бюджету за рахунок податкових надходжень, зростанню інвестиційної привабливості підприємства та активізації його діяльності у виробничій і фінансовій сферах [26, с. 357].

Для С(Ф)Г “ЯНТАР” отримання фінансового результату підтверджує ефективність діяльності в суспільстві та забезпечує вигоду від виготовленої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг. Кінцевий фінансовий результат дорівнює обчисленню різниці між самими доходами від продажу та отриманими витратами на виготовлення. Для держави кінцевий фінансовий результат сільського господарства проявляється у проєкції сплачених податків. Інвестори та власник вважає кінцевим фінансовим результатом прибуток після

оподаткування, який розподіляється на їхню користь. Чистий фінансовий результат підприємства, який залишається після сплати податків, дивідендів власникам і відсотків кредиторам, є основою для його подальшого розвитку та соціального добробуту.

Теоретичною основою для аналізу особливостей фінансових результатів господарювання підприємства є цільовий підхід, який включає чітке визначення мети аналізу, варіативність і впорядкування, а також інтерпретацію завдань аналізу.

Аналіз доходів і витрат С(Ф)Г “ЯНТАР” має попередній характер і слугує вступом до подальшого аналізу фінансових результатів сільського господарства. Оцінка фінансових результатів дає загальне уявлення про вплив доходів та витрат на чистий прибуток підприємства.

Для виконання господарської діяльності С(Ф)Г “ЯНТАР” використовує певне майно, яке належить йому на правах власності або володіння. Усі активи, що відображені у балансі підприємства, є його власністю.

Активи підприємства являють собою економічні ресурси у вигляді майнових цінностей, що застосовуються в господарському діянні для отримання прибутку. Ефективне використання фінансових ресурсів господарства, а також результативність їхнього розподілу — ключовий аспект діяльності підприємства, оскільки саме з зазначеною метою формуються активи. Важливо виявити елементи активів балансу, які займають найбільшу частку витрат, і проаналізувати ефективність їхнього використання. Для цього розглянемо динаміку складу та структури ресурсів С(Ф)Г “ЯНТАР” за період 2021–2023 років (табл. 2.6).

За даними таблиці, можна зазначити, що в аналізованому періоді вагому частку активів підприємства займають оборотні активи. Так, у 2023 році, порівняно з 2022 роком, їх обсяги зросли на 5424,5 тис. грн. (184,11%), а частка збільшилася на 11,38%. У 2021–2022 роках спостерігається збільшення обсягів оборотних активів на 3,95% відповідно, при цьому їхня частка знизилася на 18,05%.

Необоротні активи в аналізованому періоді показують тенденцію до зростання: спочатку на 3462,4 тис. грн. (222,11%), потім на 361 тис. грн. (5,73%). Частка необоротних активів у загальному активі підприємства спочатку збільшилася на 18,04%, а потім скоротилася на 2,69% у 2023 році й досягла 34,75%.

Для пояснення змін у динаміці необоротних та оборотних активів варто звернутися до динаміки окремих їхніх компонентів (табл. 2.6).

Основна частина необоротних активів господарства складається тільки, з основних засобів, які у 2022 році зросли на 3462,4 тис. грн. (222,11%), а у 2023 — на 361 тис. грн. (5,73%). Відсоток основних засобів у необоротних активах С(Ф)Г “ЯНТАР” за роки не змінювалася. На господарстві не виявлено довгострокових фінансових інвестицій.

Таблиця 2.6

**Детальна динаміка напрямів використання фінансових ресурсів С(Ф)Г
“ЯНТАР” за 2021-2023 роки**

Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Темп приросту, %.	
	сума, тис. грн	%	сума, тис. грн	%	сума, тис. грн	%	2022/ 2021	2023/ 2021
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-	-
Основні засоби	2835,5	100	6297,9	100	6658,9	100	222,11	105,73
Необоротні активи	2835,5	31,37	6297,9	49,41	6658,9	34,75	222,11	105,73
Запаси	4235,7	68,27	5553,3	86,10	9699,4	81,69	131,11	174,66
Дебіторська заборгованість	1610,1	25,95	162,8	2,52	1109,6	4,53	10,11	330,04
Грошові кошти	358,7	5,78	266,4	4,13	1064,9	8,97	74,27	399,74
Витрати майбутніх періодів	-		0		0,1	0,00	0,00	0,00
Інші оборотні активи	-		467	7,24	572,3	4,82	0,00	122,55
Оборотні активи	6204,5	68,63	6449,5	50,590	11874	61,97	103,95	184,11
Майно - усього	9040	100	12747,3	100	19162	100	141,01	150,32
ВК	7055	78,04	10209,2	80,09	15346,5	80,09	144,71	150,32
Поточна	1985	21,96	2538,1	19,91	3815,5	19,91	127,86	150,33

кредиторська заборгованість								
Капітал - всього	9040	100	12747,3	100	19162	100	141,01	150,32

* сформовано автором на основі дод. А

Аналіз складу оборотних активів (табл. 2.6) показує, що основну частину активів у 2021–2023 роках займали запаси (68,27% у 2021 році., 86,10% у 2022 р., 81,69% у 2023 році). Обсяги запасів у 2022 році виросли на 1317,6 тис. грн. (131,11%), а у 2023 році теж, збільшилися на 4146,1 тис. грн. (174,66%).

На другій позиції за обсягом серед оборотних активів С(Ф)Г “ЯНТАР” розташовується дебіторська заборгованість, що займають майже третину від загального обсягу. Їх обсяги спочатку впали, а потім зросли протягом аналізованого періоду: у 2022 р. — на 1 447,3 тис. грн. (89,89%), а у 2023 році — на 374,5 тис. грн. (330,04%). При цьому частка спершу зменшилася на 23,43%, а згодом зросла на 2,01%. У 2023 році на друге місце вийшли грошові кошти, становлячи 8,97% оборотних активів.

Грошові кошти, їх еквіваленти та інші оборотні активи в підсумку складають близько 5% оборотних активів, і їхня частка змінювалася з року в рік. Зокрема, грошові кошти та їх еквіваленти у 2022 р. скоротилися на 92,3 тис. грн. (25,73%), а у 2023 зросли — на 798,5 тис. грн. (399,74%), з відповідним зменшенням та ростом їхньої частки на 1,65% і 4,84%. Інші оборотні активи - збільшилися на 467 тис. грн. (100%), однак у 2023 році ще збільшилися на 105,3 тис. грн.

Підсумовуючи, основні напрями вжитку фінансових ресурсів господарства, зосереджені на основних засобах та запасах, дебіторській заборгованості. Дані зображають те, що підприємство інвестувало значні кошти в основні засоби та зосереджено виробляє і закупає різні запаси, які не завжди вчасно використовує та постачає продукцію контрагентам, які не завжди вчасно розраховуються за товар.

Таблиця 2.7

Динаміка загальної господарської діяльності С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 роки на основі даних з дод. А

Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Темп приросту, %.	
				2022/2021	2023/2021
Активи	9040	12747,3	19162	141,01	150,32
Чистий дохід	2054,9	3154,2	5137,3	153,50	162,87

Оцінка політики роботи з покупцями потребує аналізу ділової активності С(Ф)Г “ЯНТАР”. Аналіз даних табл. 2.7 показує, що протягом 2021-2023 років спостерігалось зростання активів і чистого доходу: у 2022 році активи збільшилися на 3 707,3 тис. грн. (141,01%), а чистий дохід — на 1 099,3 тис. грн. (153,5%). У 2023 році зростання було не скромнішим: активи зросли на 6414,7 тис. грн. (150,32%), а чистий дохід — на 1983,1 тис. грн. (162,87%).

Таким чином, у 2022 році підприємство виконало "золоте правило економіки", але у 2023 році, теж почало ефективніше використовувати наявні ресурси. Значні витрати спрямовуються на поновлення основних засобів, що знаходимо підтвердження у значеннях коефіцієнтів з таблиці 2.8. Зокрема, у 2022 році знос основних засобів виріс на 168% завдяки надходженню нових активів, які компенсували вибуття. Частка вибутих і новопридбаних основних засобів зросла утричі, а у 2023 р., аж у сім разів. У 2022-2023 роках придатність основних засобів скоротилася на 4% і 24% через зниження приросту активів на 41% і 33% відповідно.

Таблиця 2.8

Динаміка показників основних засобів та їх використання у С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютний приріст.	
				2022/2021	2023/2021
Показники стану ОЗ					
Коефіцієнт придатності	0,94	0,9	0,68	0,96	0,76
Коефіцієнт зносу	0,06	0,10	0,32	1,68	3,03
Показники руху ОЗ					
Коефіцієнт надходження	3,39	3,09	7,18	0,91	2,33
Коефіцієнт вибуття	0	0	0,0122	-	1,00
Коефіцієнт приросту	3,34	1,96	1,31	0,59	0,67
Фондомісткість	0,42	0,66	0,57	1,57	0,87

Фондовіддача	2,38	1,52	1,75	0,64	1,15
Рентабельність ОЗ	1,05	1,03	1,9	0,98	1,84

Результати ефективності використання основних засобів свідчать, що у 2021-2022 роках вони використовувалися на одному рівні ефективності, але у 2023 році ситуація значно покращилася. У 2021 році на 1 грн продукції припадало 0,42 грн основних фондів, у 2022 році ця витрата зросла на 0,24 грн, а з 2023 — впала на 0,95 грн. Аналогічно із фондовіддачею: у 2021 році 1 грн основних фондів приносила лише 2,38 грн, у 2022 році впала на 86 коп., а у 2023 — виріс ще на 23 коп. Як наслідок, рентабельність головних засобів впала з 1,05 у 2021 до 1,03 у 2022 і зросла до 1,9 у 2023, що обумовлено скороченням збитків підприємства. Однак у 2023 році, не дохідність основних засобів також впала.

Дослідження активів сільського господарства показала, що їхня вартість за три роки зросла на 10122 тис. грн й на 211,96 % (рис. 2.2). Найбільшу вагу у структурі активів С(Ф)Г “ЯНТАР” займають оборотні активи, обсяг яких впав у 2022 році і зріс до 61,97 % у 2023 р.

Капітальна структура господарства, тобто активи господарства згідно табл. 2.7, зображають збільшення поточної кредиторської заборгованості на 92,22 %, зростання власного капіталу на 217,53 % шляхом збільшення нерозподіленого прибутку за рік.

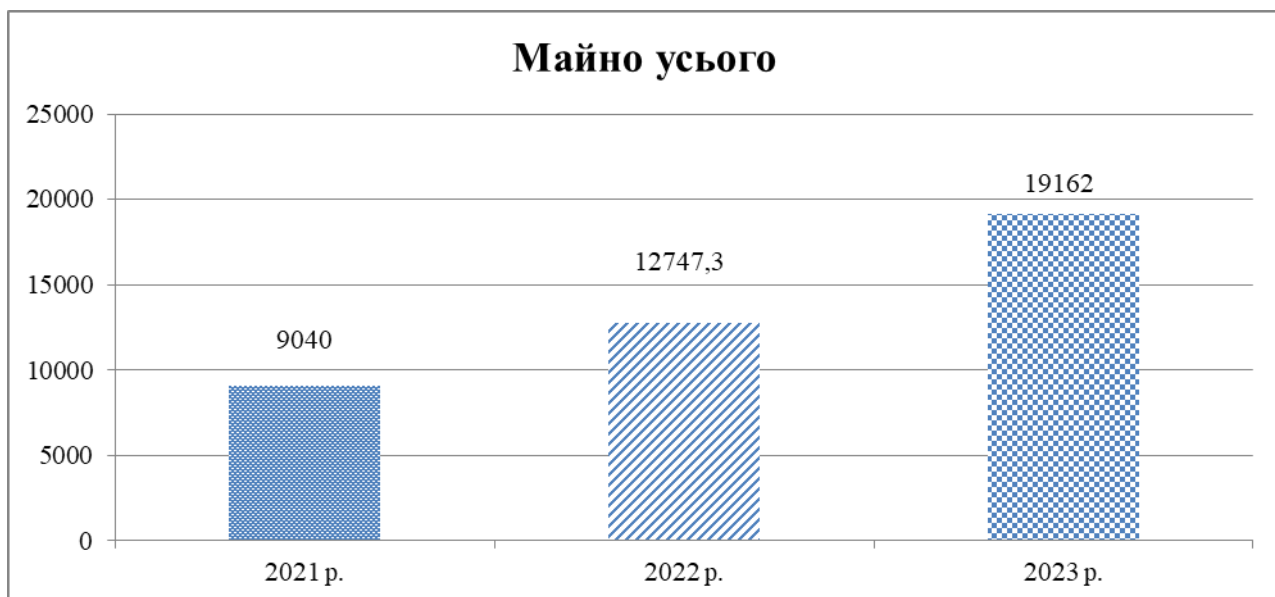

Рис. 2.2. Динаміка стану майна/активів С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 рр.

Варто зазначити, що ВК складає найбільшу частку в структурі капіталу господарства (у 2022 та 2022 роках майже 81 %). Поточна кредиторська заборгованість збільшилася на 92,22 % через збільшення зобов'язань, не тільки перед бюджетом.

Отже, головним напрямком розподілу фінансових ресурсів С(Ф)Г “ЯНТАР” є інвестиції в основні засоби, і вони є доцільними, оскільки у 2021-2023 роках частка виробничих фондів у продукції росла, що допомогло підприємству скоротити збитки. Також, відбувається значне відволікання коштів у запаси та дебіторську заборгованість, але у 2022 році ситуація покращилася і змінилася у 2023 році на користь запасів та грошових коштів.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Рациональне формування й розподіл/використання фінансових ресурсів відіграє ключову роль у становленні та розвитку будь-якого підприємства. В сучасних умовах значення фінансових ресурсів задля діяльності господарства неможливо переоцінити: вони постають одним із головних джерел коштів і

спрямовані на генерацію його активів. Наявність достатнього обсягу ФР та їх ефективне використання забезпечують фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність підприємства. Постійною задачею для будь-якого господарства залишається вибір найбільш ефективного та правильного напрямку застосування фінансових ресурсів, оскільки від цього залежить подальше успішне функціонування.

Підтримуємо думку Кужель В.В., що: “Для збереження позицій на ринку підприємствам виникає потреба правильно визначати стратегію і тактику, систематично оцінювати ефективність управління для підвищення результативності функціонування та прибутковості. Фінансовий стан господарства формується і використовується завдяки його фінансовим ресурсам. Він характеризується платоспроможністю, оборотністю коштів, забезпеченістю власними обіговими засобами, станом запасів товарно-матеріальних цінностей та іншими результатами фінансово-господарської діяльності, що дозволяють оцінити досягнуті результати і рівень економічної активності підприємства. Формування і використання фінансових ресурсів є нероздільною частиною системи правління діяльністю господарства, що дає змогу вирішувати різні завдання фінансового менеджменту” [18, с. 48].

Важливим моментом в оцінці ефективності застосування фінансових ресурсів сільськогосподарського підприємства є аналіз показників ліквідності та платоспроможності. Цей аналіз необхідний для розуміння того, чи зможе підприємство своєчасно розрахуватися за власними зобов'язаннями. Таблиця 2.9 містить аналіз динаміки показників ліквідності та платоспроможності С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 роки.

З аналізу таблиці 2.9 бачимо, що коефіцієнт поточної ліквідності зображає співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань. Для С(Ф)Г “ЯНТАР” він мав задовільне значення за даними аналізованого періоду, хоча у 2022 році, порівняно з 2021 роком, зменшився на 18,71 відсоткових пунктів, залишаючись на високому рівні.

Показники (платоспроможності) ліквідності С(Ф)Г “ЯНТАР”

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2022 р. до 2021 р. (%)	Відхилення 2023 р. до 2022 р. (%)
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,992	0,169	0,420	17,04	248,52
Абсолютний коефіцієнт ліквідності	0,181	0,105	0,279	58,01	265,71
Співвідношення заборгованості Короткострокової дебіторської й кредиторської	0,811	0,064	0,141	7,89	220,31
Ліквідності коефіцієнт поточної (коефіцієнт покриття)	3,126	2,541	3,112	81,29	122,47

Частку поточних зобов’язань, яку можна негайно погасити, показує абсолютний коефіцієнт ліквідності. Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2; у 2023 році для С(Ф)Г “ЯНТАР” він становив 0,279, що допомагає зробити висновок про спроможу господарства своєчасно погасити зобов’язання за гострої потреби.

Піняга Н.О. звертає увагу, що: “разом із балансовими показниками необхідно в динаміці аналізувати показники ефективності капіталу та складових його елементів” [18, с. 63]. Аналіз структури капіталу С(Ф)Г “ЯНТАР” показано в таблиці 2.10.

З таблиці 2.10 видно, що вартість капіталу у 2023 році зросла порівняно з 2021 роком на 8 291,5 тис. грн. Така динаміка є позитивною, хоча детальний аналіз структури капіталу також має значення. Власний капітал у С(Ф)Г “ЯНТАР” є основним, домінуючим капіталом, що є позитивним показником, оскільки підприємство намагається працювати переважно власними коштами. У 2023 році власний капітал становив 15346,5 тис. грн, а залучений, взагалі, відсутній — 0 грн.

Фінансовий леверидж, який є важливим показником фінансової стійкості, у 2023 році для С(Ф)Г “ЯНТАР” мав значення 0, що відповідає нормативному рівню (до 1) і свідчить про відсутність залежності до позикових коштів. Разом з тим, коефіцієнт валової ефективності активів у 2023 році порівняно з 2021 роком виріс на 0,08 в.п., що є позитивною тенденцією. Коефіцієнт

рентабельності власного капіталу, також мав плюсову тенденцію протягом 2021-2023 років, збільшився у 2023 році на 4,35 в.п. порівняно з 2021 роком.

Таблиця 2.10

Структура капіталу С(Ф)Г “ЯНТАР” за 2021-2023 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення 2023 р. до 2021 р.+, -
Капітал загальна сума, тис. грн	7055	10209,2	15346,5	8291,5
Власний капітал сума, тис. грн	7055	10209,2	15346,5	8291,5
Капітал залучений, тис. грн.	0	0	0	0
Коефіцієнт фінансового левериджу	0	0	0	0
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	0,280	0,341	0,364	0,08
Дохід	1973,3	3479,1	5581,4	3608,10
Прибуток чистий	2054,9	3154,2	5137,3	3082,40
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	29,13	30,90	33,48	4,35

* сформовано автором

Ефективне використання фінансових ресурсів повинне забезпечувати раціональний розподіл для збільшення прибутковості, нормалізації платоспроможності та підвищення фінансової стійкості підприємства. Управління оборотністю фінансових ресурсів спрямоване на забезпечення їх своєчасного перетворення з товарної форми в грошову і назад, щоб у потрібний момент підприємство не відчувало нестачі у фінансових ресурсах.

Отже, оцінка ефективності ужиткування фінансових ресурсів помагає приймати управлінські рішення, спрямовані на збільшення прибутковості, стабілізацію фінансового стану підприємства та ідентифікацію факторів збитково-сті. Якість такої оцінки впливає на ефективність подальших управлінських рішень. Результати оцінки формують основу для шляхів, спрямованих на оптимізацію розподілу доходів та підвищення ефективності керування фінансовими ресурсами, що в кінцевому підсумку сприяє зростанню вартості підприємства.

Висновки до розділу 2

Протягом досліджуваного періоду площа сільськогосподарських угідь підприємства майже не змінювалась. У 2023 році площа угідь С(Ф)Г “ЯНТАР” становила 303,97 га, що на 6,11% більше порівняно з 2021 роком. З 2016 до 2020 року загальна площа угідь господарства складалась з ріллі та сіножаті, а рівень розораності на підприємстві досяг 81,22%.

Основу товарної продукції підприємства становить продукція рослинництва. Серед продукції рослинництва С(Ф)Г “ЯНТАР” переважають насіння кукурудзи та сої. Підсумована вартість товарної продукції сільського господарства за досліджуваний період зобразилася зростанням: у 2023 році вона становила 7790,76 тис. грн, що на 2728,76 тис. грн більше, ніж у 2021 році.

Середня річна вартість основних і оборотних засобів С(Ф)Г “ЯНТАР”, також мала позитивну динаміку протягом 2021-2023 років. У 2023 році середня річна вартість основних фондів становила 6658,9 тис. грн, що на 234,84% більше порівняно з 2021 роком. Середня річна вартість оборотних фондів у 2023 році зросла до 11874 тис. грн, що на 222,11% більше порівняно з 2021 роком, коли вона складала 6204,5 тис. грн.

Функціональний використовуваний капітал (власні оборотні кошти) протягом 2021-2023 років мали поклик до зростання. У 2023 році даний показник визначений - 15346,5 тис. грн, що на 8291,5 тис. грн більше порівняно з 2021 роком. Коефіцієнт забезпеченості активів власними оборотними коштами у 2023 році становив 0,73, маючи тенденцію до росту у досліджуваному періоду.

Фондовіддача є показником ділової активності сільськогосподарського підприємства, що відображає ефективність використання основних засобів, тобто продукцію, вироблену на кожну гривню вкладених фінансових ресурсів. На С(Ф)Г “ЯНТАР” з 2021 до 2023 року фондовіддача знизилася і почала рости, і у 2023 році вона досягла 1,75, що на 0,63 в. п. менше порівняно з 2021 роком, що є негативним явищем, але має тенденцію до зростання для підприємства.

Загальна вартість капіталу підприємства у 2023 році зросла на 8291,5 тис. грн порівняно з 2021 роком. Така динаміка є сприятливою для підприємства,

хоча потребує більш детального аналізу структури капіталу. Розглядаючи склад капіталу за джерелами, варто зазначити, що власний капітал є одним джерелом, що є позитивним фактором для ТОВ С(Ф)Г “ЯНТАР”, оскільки сільське господарство орієнтується на використання власного капіталу. У 2023 році власний капітал становив 15346,5 тис. грн. Коефіцієнт фінансового левеїджу є одним із ключових показників фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

3.1. Зарубіжний досвід управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери та оцінка доцільності його використання в Україні

Діяльність будь-якого підприємства має циклічний характер. Протягом одного циклу здійснюється залучення необхідних фінансових ресурсів, їхнє поєднання у виробничому процесі, реалізація продукції та отримання фінансових результатів. Рівень ефективності трансформації фінансових ресурсів у основні та оборотні засоби, а також засоби стимулювання працівників безпосередньо впливає на фінансовий добробут як підприємства загалом, так і його співробітників зокрема.

Управління фінансовими ресурсами підприємства, по суті, можна порівняти з управлінням фінансовою діяльністю, яка, на думку Б. Колласа, спрямована, по-перше, на забезпечення підприємства необхідними засобами для раціонального функціонування та стабільної господарської діяльності з мінімальними витратами й без втрати незалежності від третіх осіб, а по-друге, на контроль за раціональним використанням ФР та рентабельністю операцій, для яких вони були призначені.

Юджин Брікхем вважає, що основним завданням фінансового менеджменту є планування залучення та використання ресурсів для максимізації вартості господарства. Це включає прийняття рішень щодо джерел фінансування та їх оптимального застосування. Якщо компанія розвивається, вона потребує капіталу, який можна залучити за рахунок боргових зобов'язань або акціонерного капіталу. Боргове зобов'язання має переваги, зокрема: власники отримують дохід, і з нього утримується податок, розрахований з

базового зобов'язання, а також прибуток від використання позикового капіталу [5]. Водночас акціонери не зобов'язані залучати власні доходи, якщо справа успішно розвивається.

Проте боргові зобов'язання мають і недоліки. Якщо компанія проходить через складний період і її доходу недостатньо для покриття виплат, акціонери будуть змушені компенсувати цей дефіцит, а інакше наслідком може стати банкрутство. Хоча сприятливий період може швидко настати, компанія може не встигнути виконати зобов'язання за боргами, що відштовхне акціонерів.

Формуючи фінансові ресурси, підприємство спочатку аналізує різні чинники, а потім визначає базову структуру капіталу, яка може змінюватися залежно від умов. Проте на кожен момент часу управління господарство спирається на специфічну структуру її капіталу. Якщо фактичний коефіцієнт боргових зобов'язань нижчий за базовий рівень, капітал, ймовірно, буде збільшено через випуск боргових зобов'язань, оскільки боргове навантаження незначне, що сприяє використанню чистої вартості капіталу фірми [5].

Таким чином, господарство оптимізує структуру капіталу з метою нарощування його обсягів. Політика управління фінансовими ресурсами передбачає баланс між оцінкою ризиків і рівнем обороту. Використання значних боргових зобов'язань підвищує ризик дохідності компанії, але при цьому сприяє збільшенню обороту. Хоча високий рівень ризику може знизити ціну акцій, очікуване збільшення обороту підвищує її, тому оптимальна структура фінансових ресурсів досягає рівноваги між ризиком і оборотом для максимального зростання вартості акцій фірми.

Закордонні фірми враховують чотири основних фактори в управлінні фінансовими ресурсами та їх оптимальною структурою:

1. Рівень ризику в бізнесі, який властивий операціям фірми без боргових зобов'язань: що більший ризик, тим нижчий оптимальний коефіцієнт боргових зобов'язань.

2. Податкова ситуація на підприємстві: основною причиною для використання боргових зобов'язань є скорочення витрат на їх утримання, що

знижує їх ефективну вартість. Якщо значна частина доходу оподатковується або може бути застосована податкова пільга, коефіцієнт податку на підприємстві буде низьким, що знижує переваги боргових зобов'язань.

3. Фінансова гнучкість, тобто здатність до нарощування капіталу в потрібні терміни при несприятливих умовах: постійне надходження коштів є необхідним для стабільної діяльності, що важливо для досягнення позитивного кінцевого результату.

4. Управлінський консерватизм або агресивність: деякі менеджери схильні використовувати боргові зобов'язання для прискорення отримання прибутків. Хоча цей фактор не визначає оптимальну або ціномаксимізаційну структуру капіталу, він впливає на її базову структуру [5].

Ці положення значною мірою визначають базову структуру капіталу, але фактичні умови можуть змусити структуру капіталу відрізнитися від базової.

Отже, компанія зі стабільним збутом може дозволити собі більше боргових зобов'язань і вищі фіксовані витрати, ніж підприємство з нестабільними продажами.

Компанії, активи яких підходять для забезпечення кредитів, зазвичай інтенсивно використовують боргові зобов'язання. Активи, що підходять для різних видів бізнесу, забезпечують надійну заставу, тоді як вузькоспеціалізовані активи такого забезпечення не надають. Тому компанії з високим рівнем доходів зазвичай кредитоспроможні та активно використовують кредитні ресурси, у той час, як підприємства залучені до технологічних досліджень, вони менш схильні до використання боргових зобов'язань.

При однакових інших показниках компанії з меншим поточним рівнем "левериджу" мають кращі можливості для використання фінансового важеля, оскільки взаємодія між поточним і фінансовим левериджем визначає загальний вплив на прибуток і грошові потоки [19]. Компанії, що швидко зростають, мають більшу схильність покладатися на зовнішній капітал порівняно з тими, що зростають повільніше. Коливання витрат, що включаються до ціни акцій,

часто перевищують витрати на продаж боргових зобов'язань, тому компанії, що швидко зростають, мають тенденцію використовувати більше боргових зобов'язань.

Компанії з низьким коефіцієнтом обігу часто використовують відносно невеликі обсяги боргового фінансування. Хоча теоретичного обґрунтування цього немає, практичне пояснення може полягати в тому, що високо прибуткові компанії, такі як Intel, Microsoft, Coca-Cola, просто не потребують значного обсягу боргового фінансування. Їхні високі коефіцієнти обігу дозволяють їм фінансувати свої потреби за кошти збережених прибутків.

Відсотковий прибуток, що враховує витрати та відрахування, є важливішим для компаній з високими податковими ставками. Чим вищий корпоративний податковий коефіцієнт компанії, тим більші переваги надає боргове фінансування. Вплив боргового фінансування на управління може змінювати капітальну структуру компанії. Якщо менеджер має контроль над голосами (понад 50% акцій) і не може скуповувати додаткові акції, він може обрати боргове фінансування для нових потреб. З іншого боку, менеджер може обрати маржу, якщо фінансовий стан компанії настільки слабкий, що використання боргу може створити значні ризики.

При занадто низькому рівні боргового фінансування зростає ризик поглинання компанії. Керівництво змушене вибирати між борговим зобов'язанням або маржею, оскільки найбільш вигідний тип капіталу буде змінюватись залежно від ситуації. У разі недовіри до управління можуть знадобитися значні зміни у керівництві.

Попри відсутність доказів, що певна структура капіталу завжди підвищує ціну акцій більше за іншу, менеджер може сформулювати особисту думку про оптимальну капітальну структуру. Деякі типи управління схильні до консервативного підходу, тобто менше використовують боргові зобов'язання порівняно з середнім рівнем у галузі. Водночас агресивні стилі управління активніше застосовують борг для збільшення прибутку.

Більшість корпорацій обговорює свою капітальну структуру з кредиторами та рейтинговими агентствами, враховуючи їхні поради. Також обставини на ринках акцій та облігацій, а також коротко- і довгострокові зміни можуть суттєво вплинути на оптимальну капітальну структуру компанії. Внутрішня структура компанії також може впливати на базову структуру капіталу.

Отже, формуючи фінансові ресурси, іноземні компанії створюють оптимальну капітальну структуру, що є поєднанням боргу та маржі, яка максимізує вартість акцій компанії. У будь-який момент менеджер може підтримувати певну оптимальну структуру капіталу, хоча вона може змінюватися з часом.

3.2. Проблеми ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в умовах війни

У сучасних політичних та економічних умовах, що створюють нестабільність у функціонуванні аграрного підприємства, стає необхідним швидке ухвалення нових, ефективних управлінських рішень щодо проблем фінансування суб'єктів господарювання, відновлення їхньої платоспроможності та фінансової стійкості. Питання формування ФР є особливо актуальним в умовах воєнного стану, запровадженого в Україні, (у зв'язку з повномасштабним вторгненням).

Досвід розвинених країн і впровадження вартісного підходу до фінансового управління на аграрних підприємствах демонструють, що основним пріоритетом у розвитку підприємств є максимізація їхньої вартості. У цьому контексті важливе значення набуває ефективне управління фінансовими ресурсами, що в умовах війни спрямоване на мінімізацію фінансових ризиків, зменшення ймовірності банкрутства, мінімізацію втрат через негативні фактори, підтримку вартості компаній, зростання прибутковості та

рентабельності, забезпечення інвестиційної привабливості й формування грошових потоків із внутрішніх джерел.

В умовах військового стану спеціальної уваги заслуговує джерело формування фінансових ресурсів. Управління ними слід проводити з урахуванням трьох напрямків: управління власними, позиченими та залученими фінансовими ресурсами підприємства.

Управління власними ФР в даних умовах пов'язується з необхідністю подолання ризиків і загроз, які негативно впливають на джерела фінансування, як-от чистий прибуток, статутний і резервний капітал, амортизаційні відрахування. Виокремлений, найбільший вплив на формування чистого прибутку мають зміни в логістиці, неможливість вести господарську діяльність на окупованих територіях або в умовах повного знищення, необхідність змінення розташування бізнесу, відтік робочої сили тощо. Це призводить до зниження доходів і підвищення витрат, що своєю чергою знижує рентабельність підприємств й обсяги податкових надходжень до бюджету.

Питання кредитування суб'єкта господарювання в умовах воєнного стану-війни, також залишається складним. Держава активно сприяє зменшенню боргового навантаження на підприємства шляхом зниження відсоткових ставок за кредитами, заборони нарахування штрафів і пені за форс-мажорних обставин, а також пропонує кредити за ставкою «0%». Водночас важливим є визначення потреби в позикових коштах для розробки фінансової стратегії. Актуальним залишається оптимізація структури власних, позикових і залучених фінансових ресурсів, що впливає на реалізацію фінансової стратегії підприємства.

Для того, щоб створити ефективний механізм керування фінансовими ресурсами радимо дотримуватися принципів системності та комплексності. Це стає важливим у світлі глобалізації бізнесу, економічної нестабільності, посилення конкуренції та збільшення підприємницьких ризиків. Фінансові ринки й рівень фінансового потенціалу сільського господарства або обмежують, або розширюють його можливості в залученні достатніх

фінансових ресурсів. Це вимагає розробки детальної ефективної політики управління фінансовими ресурсами, що є важливою компонентом загальної стратегії розвитку компаній.

Керування фінансовими ресурсами є ключовим елементом організації виробничо-господарської діяльності, яке спрямоване на оптимізацію координування фінансових операцій, фінансового механізму підприємства, забезпечення їх упорядкування й балансування. Проведені дослідження підтверджують актуальність подальшої розробки методів і форм покращення ефективності управління фінансовими ресурсами в умовах війни. Здебільшого, одним із підходів є застосування ситуативного управління із розробкою стандартів для вирішення окремих ситуацій і встановлення критичних параметрів для показників фінансової діяльності господарства.

Повномасштабна війна в Україні викрала безпрецедентні виклики для аграрного сектору економіки, який традиційно є одним із ключових джерел експортних надходжень та забезпечення продовольчої безпеки держави. За даними Міністерства аграрної політики, у 2022-2023 роках сектор зазнав прямих збитків понад 160 млрд грн. Особливої актуальності набуває проблема перфекціоністського управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств в умовах підвищених ризиків та невизначеності.

Основні виклики воєнного часу для С(Ф)Г “ЯНТАР” та в цілому для аграрного сектору наступні:

1. Логістичні проблеми. Блокада морських портів та пошкодження транспортної інфраструктури суттєво ускладнили експортні операції. За даними Міністерства аграрної політики, витрати на логістику зросли в 3-4 рази порівняно з довоєнним періодом. Це призвело до значного зростання собівартості продукції та зменшення прибутковості аграрних підприємств. Сюди ще можна віднести: дефіцит паливно-мастильних матеріалів; проблеми з постачанням запчастин; зростання вартості матеріальних ресурсів; втрата техніки внаслідок бойових дій.

2. Втрата ринків збуту. Традиційні ринки збуту української сільськогосподарської продукції стали менш доступними через воєнні дії та логістичні обмеження. Підприємства змушені шукати альтернативні канали реалізації продукції, що часто супроводжується додатковими витратами та нижчими цінами.

3. Пошкодження та втрата активів. Значна частина сільськогосподарських угідь, особливо в східних та південних регіонах, стала недоступною через бойові дії або мінування. За оцінками експертів, близько 30% сільськогосподарських земель потребують розмінування або відновлення, також є забруднення ґрунтів важкими металами, неможливість проведення польових робіт у прифронтових зонах. Руйнування складських приміщень; недостатність потужностей для зберігання; зростання вартості зберігання; ризику пошкодження продукції при зберіганні.

Специфічні проблеми управління фінансовими ресурсами:

1. Обмеженість доступу до фінансування. Військові ризики призвели до суттєвого скорочення банківського кредитування аграрного сектору. Навіть за наявності державних програм підтримки, отримання кредитів стало складнішим через: підвищені вимоги до забезпечення, зростання відсоткових ставок, скорочення термінів кредитування, додаткові вимоги до страхування військових ризиків.

2. Альтернативні джерела фінансування: обмеженість доступу до міжнародних ринків капіталу; складнощі з залученням інвестицій; високі ризики для потенційних інвесторів; недостатня розвиненість лізингових програм.

3. Валютні ризики. Нестабільність валютного курсу створює додаткові ризики для аграрних підприємств, особливо при: закупівлі імпортованих матеріально-технічних ресурсів, обслуговуванні валютних кредитів, плануванні експортних операцій.

4. Проблеми планування. Високий рівень невизначеності ускладнює довгострокове фінансове планування, інвестиційне планування, бюджетування операційної діяльності.

Подальший розвиток в умовах війни, залежатиме від здатності підприємств адаптуватися до нових викликів та ефективно використовувати наявні можливості для забезпечення фінансової стійкості та розвитку виробництва.

Для глибшого розуміння особливостей управління фінансовими ресурсами розглянуто діяльність С(Ф)Г “ЯНТАР” див. розділ 2, що є аграрним підприємством із повним циклом вирощення зернових культур. Аграрна промисловість України, у тому числі С(Ф)Г “ЯНТАР”, є стратегічною для економіки та національної безпеки. Вона забезпечує інтереси держави у військово-політичній та оборонній сферах. Достатньо технологічне аграрне виробництво стимулює розвиток суміжних промислових та наукових секторів, а також сприяє працевлаштуванню.

Через пандемію COVID-19 та карантинні обмеження С(Ф)Г “ЯНТАР” не допустили появи фінансових труднощів, такими як затримки постачання, скорочення робочого часу і, відповідно, необхідність залучення коштів для виплати заробітної плати. З 24 лютого 2022 року господарство функціонує, не так як і до того, причиною є повномасштабна агресія, що змусило підприємство переглянути стратегію розвитку. Основною метою стало модернізація наявних засобів та перехід на імпортозаміщення.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що розробка нових шаблонів, методів та інструментів для покращення ефективності УФР підприємств в умовах воєнного стану є найактуальнішим.

Формування фінансових ресурсів є важливим елементом корпоративної діяльності, що визначає потенціал розвитку підприємства і відображає його фінансовий стан. Наявність певного обсягу фінансових ресурсів та їх ефективно-точне вживання значно впливають на фінансову стійкість і ліквідність балансу підприємства. Обсяг цих ресурсів, а також їх ефективність у

поточному та майбутньому визначаються під час фінансового аналізу і планування.

Отже, удосконалення організації керування фінансовими ресурсами слід вважати ключовим фактором для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства. Це забезпечує конкурентоспроможність підприємницьких структур, стабільну роботу та їх розвиток на інноваційній основі. Система УФР підприємства може вважатися ефективною лише за умови не тільки раціонального використання наявних ресурсів, але й активного, систематичного пошуку нових можливостей для подальшого зростання.

3.3. Шляхи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств аграрної сфери в сучасних умовах

Підвищення ефективності керування фінансовими ресурсами сільського господарства аграрного сектору в сучасних умовах на прикладі С(Ф)Г “ЯНТАР” є дуже важливим для забезпечення стійкості та розвитку аграрних підприємств. Аграрна сфера стикається з особливими викликами, серед яких сезонність, природно-кліматичні ризики, висока конкуренція та нестабільність ринкових умов. Нижче представлені основні шляхи, які можуть сприяти ефективнішому управлінню фінансами аграрного господарства.

Фінансове планування та бюджетування:

- Аналіз доходів і витрат. Складання бюджету з урахуванням сезонності доходів та витрат дозволяє більш точно розрахувати потреби в фінансуванні та уникнути дефіциту оборотних коштів у найважчі періоди.

- Довгострокове планування. Аграрне підприємство потребує значних інвестицій, тому важливо розробляти довгострокові фінансові плани, які дозволять здійснювати великі вкладення, наприклад, у техніку, обробіток землі чи будівництво інфраструктури, з прогнозом майбутнього зростання.

- Розробка детальних бюджетів. Бюджетування дозволяє підприємству визначити та прогнозувати всі витрати і доходи, що виникають протягом року. Для фермерського господарства, де фінансові надходження залежать від сезонності, це надзвичайно важливо. Деталізація бюджетів за напрямками діяльності (наприклад, виробництво, маркетинг, логістика) допомагає контролювати кожен аспект і своєчасно реагувати на можливі відхилення.

- Бюджетні сценарії на основі ризиків. Оскільки, С(Ф)Г “ЯНТАР” залежить від погодних умов, важливо передбачати різні сценарії — як негативні, так і позитивні. Маючи бюджетні варіанти для різних сценаріїв, господарство може краще підготуватися до фінансових труднощів або спрямувати додаткові кошти на розвиток у сприятливі сезони.

- Аналіз відхилень від бюджету. Регулярний аналіз дозволяє відстежувати причини, чому фактичні витрати та доходи можуть відрізнятись від планових, що допомагає оперативно приймати коректувальні рішення та вдосконалювати процес планування.

- Контроль за виконанням бюджету. Регулярний моніторинг витрат та доходів допоможе уникнути непередбачуваних витрат і покращить дисципліну витрат, що важливо для підприємства з нестабільним грошовим потоком.

Оптимізація структури капіталу та залучення фінансування:

- Співвідношення власних та залучених коштів. Досконале управління фінансовими ресурсами передбачає досягнення оптимального співвідношення між власним капіталом і позиковими ресурсами, зокрема з огляду на витрати на обслуговування боргу. Підприємство зможе покращити фінансову стійкість, якщо опиратиметься на власний капітал, знижуючи залежність від позик, це і є на фірмі. Надалі потрібно дотримуватися цих принципів, для цього важливо формувати резервний капітал у сприятливі роки, щоб мати власні ресурси для фінансування в періоди спадів.

- Державні програми та субсидії. Державна підтримка, така як компенсація процентних ставок або цільові субсидії, може знизити витрати

підприємства. Використання цих програм допомагає залучити додатковий капітал за вигіднішими умовами.

- Використання банківських кредитів. Банківські кредити та аграрні кредитні програми стають основним джерелом залучених коштів. Проте високі відсоткові ставки можуть створити додаткове навантаження на підприємство, тому важливо вибирати найвигідніші варіанти фінансування. В основному діє програма кредитування “5, 7, 9” від держави у співпраці з банками, але досліджуване підприємство не подавалося на цю програму.

Інноваційні технології для підвищення продуктивності:

- Цифровізація процесів управління. Використання ERP-систем, CRM-систем та інших цифрових інструментів покращує облік, контроль і планування фінансових ресурсів, забезпечують своєчасний доступ до важливої інформації для затвердження рішень.

- Технології точного землеробства. Використання дронів, супутникових знімків та GPS для відстеження стану полів, вологи та врожайності дозволяє скоротити витрати на добрива та оптимізувати процес зрошення, що призводить до зниження загальних витрат та підвищення врожайності.

- Автоматизація та роботизація виробничих процесів. Використання роботів, спеціалізованих для виконання конкретних завдань, дозволяє знизити витрати на ручну працю. Високопродуктивні машини дозволяють проводити роботи з точністю, що зменшує втрати сировини та забезпечує економію ресурсів.

- Блокчейн для контролю ланцюжків постачання. Блокчейн-технології дозволяють відстежувати кожен етап виробничого циклу, підвищуючи прозорість і надійність постачання. Це корисно не тільки для С(Ф)Г “ЯНТАР”, але й для аграрних підприємств, що мають складні ланцюжки постачання і взаємодіють із різними постачальниками та покупцями.

Ризик-менеджмент і диверсифікація ризиків:

- Аналіз ризиків. Виявлення ризиків, пов'язаних із ринковими, кліматичними та іншими умовами, дозволяє передбачити можливі труднощі та розробити стратегії їх мінімізації.

- Страхування посівів і активів. У зв'язку з великими кліматичними ризиками, страхування є необхідним інструментом для аграрних підприємств. Страхування дозволяє мінімізувати втрати від природних катаклізмів, забезпечуючи певний рівень фінансової стабільності.

- Фінансовий хеджінг. Для підприємств, які працюють на міжнародних ринках, коливання валютних курсів можуть значно вплинути на доходи. Застосування валютного хеджування допомагає уникнути негативних наслідків курсових різниць.

- Різноманітність продукції. Диверсифікація виробництва допомагає зменшити залежність від одного типу продукції, що дозволяє аграрним підприємствам мінімізувати ризики від коливань цін на ринку та втрат урожаю.

Підвищення ефективності використання ресурсів:

- Оптимізація витрат. Застосування методів контролю витрат, наприклад, автоматизація виробництва чи енергоощадних технологій, допомагає аграрним підприємствам знизити операційні витрати. Наприклад, використання техніки з меншою витратою палива або перехід на поновлювані джерела енергії може значно скоротити витрати.

- Амортизаційна політика. Правильне розрахування амортизації дозволяє відобразити реальні витрати на знос техніки та обладнання, що сприяє своєчасному оновленню виробничих активів і зниженню витрат на обслуговування застарілої техніки.

- Раціональне використання оборотного капіталу. Управління запасами, зокрема добривами, насінням та іншими матеріалами, допомагає оптимізувати рівень оборотного капіталу і зменшити витрати на його утримання.

Аналіз та вдосконалення системи збуту:

- Розширення каналів збуту. Пошук нових ринків збуту, зокрема експортних, сприяє підвищенню доходів підприємства та зменшенню залежності від внутрішнього ринку.

- Електронна комерція та прямі продажі. Використання інтернет-магазинів і платформ дозволяє скоротити витрати на логістику та посередників, отримуючи більший дохід від продажу безпосередньо кінцевому споживачу. Підприємство так і працює за цим принципом.

- Довгострокові контракти з постачальниками і покупцями. Підписування довгострокових угод із партнерами забезпечує передбачуваність грошових потоків і дозволяє планувати використання фінансових ресурсів.

Екологічні інвестиції та сталий розвиток

- Використання екологічно чистих технологій, екоагротехнологій. Інвестиції у технології, що знижують викиди та підвищують ефективність використання ресурсів, у безпечні методи виробництва, наприклад, мінімальне використання хімічних добрив, забезпечують не тільки економічну вигоду, але і покращують екологічну репутацію підприємства.

- Енергоощадні рішення. Використання відновлюваних джерел енергії та зменшення споживання ресурсів сприяє зниженню витрат та підвищенню конкурентоспроможності господарства.

- Залучення ресурсів для сталого розвитку. Деякі міжнародні інститути пропонують фінансування для проєктів сталого розвитку, що допомагає аграрному підприємству залучати кошти на вигідних умовах і розвиватися в екологічному напрямі.

Отже, реалізація перелічених шляхів підвищення ефективності керування фінансовими ресурсами надасть даному підприємству не лише стабілізувати свій фінансовий стан, але й створити передумови для подальшого розвитку та зростання. Використання теперішніх методів фінансового планування, оптимізація витрат, впровадження новітніх технологій та забезпечення ефективного ризик-менеджменту є ключовими елементами, які сприяють

фінансовій стійкості та конкурентоспроможності аграрного господарства у сучасних складних умовах.

Висновки до розділу 3

Формуючи фінансові ресурси, іноземні аграрні компанії створюють оптимальну капітальну структуру, що є поєднанням боргу та маржі, яка максимізує вартість акцій компанії. У будь-який момент менеджер може підтримувати певну оптимальну структуру капіталу, хоча вона може змінюватися з часом.

Удосконалення організації управління фінансовими ресурсами слід вважати ключовим фактором для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства. Це забезпечує конкурентоспроможність підприємницьких структур, стабільну роботу та їх розвиток на інноваційній основі. Система УФР підприємства може вважатися ефективною лише за умови не тільки раціонального використання наявних ресурсів, але й активного, систематичного пошуку нових можливостей для подальшого зростання.

Реалізація перелічених шляхів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами дозволить даному підприємству не лише стабілізувати свій фінансовий стан, але й створити передумови для подальшого розвитку та зростання. Використання сучасних методів фінансового планування, оптимізація витрат, впровадження новітніх технологій та забезпечення ефективного ризик-менеджменту є ключовими елементами, які сприяють фінансовій стійкості та конкурентоспроможності аграрного господарства у сучасних складних умовах.

ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси підприємства включають власні, позичені та залучені кошти, які використовуються для виконання завдань, забезпечення економічного ефекту та розвитку підприємства. Вони виконують важливі функції, серед яких створення підприємства, формування стартового капіталу, підтримка безперервності торгівельного процесу, а також забезпечення платоспроможності та фінансової стійкості.

Висвітлено різні підходи до трактування фінансових ресурсів, зокрема як грошових коштів або інвестицій в основні та оборотні засоби. Класифікація фінансових ресурсів здійснюється за різними критеріями: за джерелами формування (власні, залучені, позикові), за правом власності, за характером використання (матеріалізовані чи оборотні кошти) та за цілями інвестування.

Управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором стабільності та зростання підприємств, особливо в умовах динамічного ринкового середовища. Оптимальне використання ресурсів забезпечує ефективне функціонування підприємства, підвищення його фінансової стійкості, конкурентоспроможності та прибутковості. Успішне управління дозволяє знижувати витрати, зростати прибутку та отримувати конкурентні переваги.

Система управління фінансовими ресурсами охоплює різноманітні методи та підходи, серед яких важливими є системний і процесний підходи. Управління здійснюється на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, що дозволяє правильно планувати, прогнозувати та реалізовувати фінансові стратегії підприємства. Вибір і використання фінансових інструментів, таких як планування, кредитування та оподаткування, є важливим елементом цього процесу.

Нормативно-правова база, яка включає закони та підзаконні акти, є правовою основою для фінансового управління, зокрема в аграрному секторі. Принципи цільового використання, своєчасності, прозорості, диверсифікації

фінансування та збалансованості фінансових потоків є основою ефективного управління ресурсами, що сприяє стабільному розвитку підприємств.

Таким чином, ефективне управління фінансовими ресурсами вимагає інтеграції теоретичних підходів з нормативно-правовим забезпеченням для досягнення довгострокових цілей підприємства з урахуванням змін у економічному середовищі.

Протягом досліджуваного періоду площа сільськогосподарських угідь підприємства майже не змінювалась. У 2023 році площа угідь С(Ф)Г “ЯНТАР” становила 303,97 га, що на 6,11% більше порівняно з 2021 роком. З 2016 до 2020 року загальна площа угідь підприємства складалась з ріллі та сіножаті, а рівень розораності на підприємстві досяг 81,22%.

Основу товарної продукції підприємства становить продукція рослинництва. Серед продукції рослинництва С(Ф)Г “ЯНТАР” переважають насіння кукурудзи та сої. Загальна вартість товарної продукції підприємства за досліджуваний період показала зростання: у 2023 році вона становила 7790,76 тис. грн, що на 2728,76 тис. грн більше, ніж у 2021 році.

Середньорічна вартість основних і оборотних засобів С(Ф)Г “ЯНТАР”, також мала позитивну динаміку протягом 2021-2023 років. У 2023 році середньорічна вартість основних фондів становила 6658,9 тис. грн, що на 234,84% більше порівняно з 2021 роком. Середньорічна вартість оборотних фондів у 2023 році зросла до 11874 тис. грн, що на 222,11% більше порівняно з 2021 роком, коли вона складала 6204,5 тис. грн.

Функціональний робочий капітал (власні оборотні кошти) протягом 2021-2023 років мали тенденцію до зростання. У 2023 році цей показник становив 15346,5 тис. грн, що на 8291,5 тис. грн більше порівняно з 2021 роком. Коефіцієнт забезпеченості активів власними оборотними коштами у 2023 році становив 0,73, маючи тенденцію до росту протягом досліджуваного періоду.

Фондовіддача є показником ділової активності сільськогосподарського підприємства, що відображає ефективність використання основних засобів, тобто продукцію, вироблену на кожну гривню вкладених фінансових ресурсів.

На С(Ф)Г “ЯНТАР” з 2021 до 2023 року фондівдача знизилася і почала рости, і у 2023 році вона досягла 1,75, що на 0,63 в. п. менше порівняно з 2021 роком, що є негативним явищем, але має тенденцію до зростання для підприємства.

Загальна вартість капіталу підприємства у 2023 році зросла на 8291,5 тис. грн порівняно з 2021 роком. Така динаміка є сприятливою для підприємства, хоча потребує більш детального аналізу структури капіталу. Розглядаючи склад капіталу за джерелами, варто зазначити, що власний капітал є одним джерелом, що є позитивним фактором для ТОВ С(Ф)Г “ЯНТАР”, оскільки підприємство орієнтується на використання власного капіталу. У 2023 році власний капітал становив 15346,5 тис. грн. Коефіцієнт фінансового левериджу є одним із ключових показників фінансової стійкості.

Формуючи фінансові ресурси, іноземні аграрні компанії створюють оптимальну капітальну структуру, що є поєднанням боргу та маржі, яка максимізує вартість акцій компанії. У будь-який момент менеджер може підтримувати певну оптимальну структуру капіталу, хоча вона може змінюватися з часом.

Удосконалення організації управління фінансовими ресурсами слід вважати ключовим фактором для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства. Це забезпечує конкурентоспроможність підприємницьких структур, стабільну роботу та їх розвиток на інноваційній основі. Система управління фінансовими ресурсами підприємства може вважатися ефективною лише за умови не тільки раціонального використання наявних ресурсів, але й активного, систематичного пошуку нових можливостей для подальшого зростання.

Реалізація перелічених шляхів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами дозволить даному підприємству не лише стабілізувати свій фінансовий стан, але й створити передумови для подальшого розвитку та зростання. Використання сучасних методів фінансового планування, оптимізація витрат, впровадження новітніх технологій та забезпечення ефективного ризик-менеджменту є ключовими елементами, які сприяють

фінансовій стійкості та конкурентоспроможності аграрного господарства у сучасних складних умовах.

Проведене дослідження показує, що фінансові ресурси відіграють критично важливу роль у забезпеченні стабільного розвитку та конкурентоспроможності підприємств, особливо в аграрному секторі, де ефективність управління ресурсами є одним з основних чинників успіху. Фінансові ресурси включають тільки власні кошти, які забезпечують не тільки безперервність діяльності, але й платоспроможність та фінансову стійкість підприємств.

Визначено, що успішне управління фінансами вимагає комплексного підходу, який охоплює ефективне планування, оптимізацію витрат та впровадження нових технологій. Систематичне УФР, яке здійснюється на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях, забезпечує підприємствам можливість гнучко адаптуватися до ринкових умов, знижувати витрати та підвищувати прибутковість.

Для С(Ф)Г “ЯНТАР” це зокрема відображається у зростанні вартості основних та оборотних фондів, підвищенні власного капіталу та покращенні показників фінансової стійкості, що створює умови для подальшого розвитку. Використання сучасних методів управління фінансовими фондами, поряд з активним пошуком нових можливостей для зростання, сприятиме стабільності та зростанню аграрного підприємства, забезпечуючи його конкурентні переваги та стійкість у сучасному економічному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №5. – С. 133-138.
2. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: Навчальний курс / І.А. Бланк. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 528 с
3. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні / Є. М. Бойко // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 15-18.
4. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навч. посібник. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 680 с.
5. Вдосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства на сучасному етапі розвитку економіки України / П. П. Гаврилко // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 3. - С. 131-134. // Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vonu_econ_2016_21_3_31.pdf
6. Господарський кодекс України. Від 16.01.2003 р. № 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Про відкритість використання публічних коштів. Закон України № 183-VIII, від 24.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19>
8. Про державну підтримку сільського господарства України. Закон України № 1877-IV від 24.06.2004 р. у редакції від 15.11.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
9. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва. Постанова КМУ № 107 від 07.02.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107-2020-%D0%BF>

10. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність. Закон України № 1807-IV від 17.06.2004 р. у редакції від 15.11.2024 р. . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15>

11. Кірданов М. Г. Відображення в бухгалтерському обліку формування і використання фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс] / М. Г. Кірданов // Фінанси, облік і аудит . – 2013. – Вип. 20. – С. 281-288.

12. Кнейслер О.В. Теоретико-прагматичні підходи до визначення фінансових потоків / О.В. Кнейслер, Л.З. Шупа // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”: збірник наукових праць. – Острог : Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2015. – Вип. 28. – С. 113-118.

13. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / Л. О. Коваленко, Л.М Ремньова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 485 с.

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>

15. Костецький В.В. Костецький В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства / Костецький В. // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4(29). – С. 135-145.

16. Кравцова А. М. Фінансові ресурси підприємств: механізм формування та ефективного використання [Текст] : монографія / А. М. Кравцова; – Вінниця., 2011. – 219 с.

17. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

18. Кужель В.В. Потенціал підприємств аграрної сфери: сутність, структура, тенденції нарощення / В.В. Кужель // АгроСвіт. - 2013. - № 13. - С. 47-50.

19. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка. 2013. Вип. 2. С. 140 - 148.

20. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємств: підручник / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. – К.: КНТЕУ, 2007. – 491 с.

21. Марченко, В., Петрівський, Я., & Власенко, А. (2023). СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА. *Via Economica*, (3), 75-82. Режим доступу <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2023-3-11>

22. Масюк Ю. В. Управління фінансовими ресурсами підприємств аграрного сектору / Ю. В. Масюк, В. Ю. Рудакова // *Інвестиції : практика та досвід : наук.-практ. журн.* – 2022. – № 22. – листоп. – С. 74–78. – Бібліогр. 7 назв.

23. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : [навч. посіб.] / В. М. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.

24. Петик М.І. Економічна суть і призначення фінансових ресурсів у забезпеченні господарської діяльності суб'єкта господарювання [Електронний ресурс] / М. І. – Режим доступу: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Aktualniproblemy-rozvytku-ekonomiky-regionu/2008_4_1/35.pdf

25. Поддєрьогін. А. М. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.

26. Романенко Т. В. Шляхи удосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств. / Т. В. Романенко // *Наукові праці.* – Полтава, 2013. – Економічні науки. – С. 248-252.

27. Рупняк М. Я. Формування фінансових ресурсів акціонерних товариств України [Текст] : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Рупняк Микола Ярославович. – К., 2006. – 20 с.

28. Сидорук, С. В.; Оніщук, М. М. управління стратегічною діяльністю торгової марки у сфері обслуговування. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2024, 20: 286-291.

29. Соловйова, В. В. Управління фінансовими ресурсами підприємства. (2023).

30. Тесленко Т.І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення / Т.І. Тесленко, Н.В. Конькова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 356-360.

31. Томашевська, А. В., & Жук, О. І. (2022). Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах кризи. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.–2022.–Вип, 18(1), 60-67. Режим доступу: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/download/6097/6355/17040>

32. Управління фінансами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://proces.biz/Fin/Book/I1/L7.htm>

33. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. В. Кнейслер, І. С. Гуцал, О. Р. Квасовський, Н. Я. Спасів. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 388 с

34. Фінансовий аналіз: [навч. посіб.] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2009. – 588 с.

35. Фрунза, С. А., Павлова, О. В., Буткевич, О. В., & Гора, О. В. (2021). Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку, (24), 133-139. <https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2021/11/BOOK-Innovation-24-print.pdf#page=134>

36. Фінансовий менеджмент Г.Г. Кірейцев, Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с. <http://buklib.net/books/28032/>

37. Хилько, І. І., & Поліщук, А. І. (2023). Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства. «Управління механізмом гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування». II Всеукр. Наук.-практ. конф. 15-17 листопада 2023 р. м. Миколаїв/

38. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – К.: Знання, 2013. – 341 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1016051344809/finansii/finansovi_resursi_pidpriyemstva_dzherela_formuvannya.

39. Траченко К. Р. Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства: дис. д-ра екон. наук: 658.15 ВНТУ. Вінниця, 2018 Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/viewFile/3927/3246>.

ДОДАТКИ

Додаток

А

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ			
		Дата (рік, місяць, число)	2024	1	1
Підприємство	СЕЛЯНСЬКЕ (ФЕРМЕРСЬКЕ) ГОСПОДАРСТВО "ЯНТАР"	за ЄДРПОУ			
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КАТОТТГ ¹	UA26040270010067876		
Організаційно-правова форма господарювання	Фермерське господарство	за КОПФГ		110	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД		01.11	
Середня кількість працівників, осіб	5				
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	Кооперативна, буд. 3, м. КОНЮШКІВСЬКА/С.КОНЮШКИ, РОГАТИНСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77036, Україна				

1. Баланс на 31.12.2023 р.

		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	0	0	
первісна вартість	1001	0		
накопичена амортизація	1002	(0)	()	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	56.8	
Основні засоби:	1010	6297.9	6658.9	
первісна вартість	1011	6920.9	9128.4	
знос	1012	(623)	(2469.5)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0		
Інші необоротні активи	1090	0		
Усього за розділом I	1095	6297.9	6715.7	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	5553.3	9699.4	
у тому числі готова продукція	1103	5044.4	6540.3	
Поточні біологічні активи	1110	0		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	102.6	525.3	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1.5	149.7	
у тому числі з податку на прибуток	1136	0		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	58.6	434.6	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0		
Гроші та їх еквіваленти	1165	266.4	1064.9	
Витрати майбутніх періодів	1170	0	.1	
Інші оборотні активи	1190	467	572.3	
Усього за розділом II	1195	6449.4	12446.3	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0		
Баланс	1300	12747.3	19162	

Додаток А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	
Додатковий капітал	1410	5293.9	5293.9
Резервний капітал	1415	0	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4915.3	10052.6
Неоплачений капітал	1425	(0)	()
Усього за розділом I	1495	10209.2	15346.5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	
товари, роботи, послуги	1615	541.1	1395.2
розрахунками з бюджетом	1620	40.2	13.4
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	
розрахунками зі страхування	1625	0	1.2
розрахунками з оплати праці	1630	0	4.7
Доходи майбутніх періодів	1665	0	
Інші поточні зобов'язання	1690	1956.8	2401
Усього за розділом III	1695	2538.1	3815.5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	12747.3	19162

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2023 р.

Форма N 2-м

Код за КУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11905.8	7896.9
Інші операційні доходи	2120	58.3	6.4
Інші доходи	2240		0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11964.1	7903.3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6324.4)	(4417.8)
Інші операційні витрати	2180	(502.4)	(331.3)
Інші витрати	2270	()	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6826.8)	(4749.1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	5137.3	3154.2
Податок на прибуток	2300	()	(0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	5137.3	3154.2

Керівник

ДУДА АНДРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Додаток А

Квитанція № 2	
ЄДРПОУ	22197368
ПІДПРИЄМСТВО	СЕЛЯНСЬКЕ (ФЕРМЕРСЬКЕ) ГОСПОДАРСТВО "ЯНТАР"
ЗВІТ	1-м, 2-м. Фінансова звітність малого підприємства
ПЕРІОД	Рік, 2023 р.
РІК	2023
ЕТАП ОБРОБКИ	Звіт доставлено до Системи електронного звітування органів державної статистики України
ДАТА ПРИЙОМУ	21.02.2024
ЧАС ПРИЙОМУ	13:52:37
ПІДРОЗДІЛ-ОДЕРЖУВАЧ	26004
РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР	9003435431
НАЗВА ФАЙЛУ	260040022197368S011001310000119122023.XML
РЕЗУЛЬТАТ ОБРОБКИ	Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України. Кваліфіковані електронні підписи перевірено. Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та(або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.
ВІДПРАВНИК	Система електронного звітування органів державної статистики України
	22197368 2706048698

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		КОДИ			
		Дата (рік, місяць, число)	2023	1	1
Підприємство	СЕЛЯНСЬКЕ (ФЕРМЕРСЬКЕ) ГОСПОДАРСТВО "ЯНТАР"	за ЄДРПОУ			
Територія	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	за КАТОТТГ ¹	UA26040270010067876		
Організаційно-правова форма господарювання	Фермерське господарство	за КОПФГ		110	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД		01.11	
Середня кількість працівників, осіб	4				
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	Шевченка, буд. 125, м. КОНЮШКІВСЬКА/С.КОНЮШКИ, РОГАТИНСЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77036			0978557297	

1. Баланс на 31.12.2022 р.

		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	0	0	
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002	()	()	
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010	2835.5	6297.9	
первісна вартість	1011	3024.8	6920.9	
знос	1012	(189.3)	(623)	
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції	1030			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	2835.5	6297.9	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	4170.7	5553.3	
у тому числі готова продукція	1103	3508.2	5044.4	
Поточні біологічні активи	1110	65		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	267.9	102.6	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135		1.5	
у тому числі з податку на прибуток	1136			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1342.2	58.6	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	358.7	266.4	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Інші оборотні активи	1190		467	
Усього за розділом II	1195	6204.5	6449.4	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	9040	12747.3	

Додаток А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Додатковий капітал	1410	5293.9	5293.9
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1761.1	4915.3
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	7055	10209.2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		541.1
розрахунками з бюджетом	1620	28	40.2
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	2.2	
розрахунками з оплати праці	1630	8.1	
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1946.7	1956.8
Усього за розділом III	1695	1985	2538.1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	9040	12747.3

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2022 р.

Форма N 2-м

Код за КУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7896.9	7194.8
Інші операційні доходи	2120	6.4	86.5
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	7903.3	7281.3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4417.8)	(5221.5)
Інші операційні витрати	2180	(331.3)	()
Інші витрати	2270	()	(4.9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(4749.1)	(5226.4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3154.2	2054.9
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	3154.2	2054.9

Керівник

_____ (підпис)

ДУДА АНДРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

_____ (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

Квитанція № 2	
ЄДРПОУ	22197368
ПІДПРИЄМСТВО	СЕЛЯНСЬКЕ (ФЕРМЕРСЬКЕ) ГОСПОДАРСТВО "ЯНТАР"
ЗВІТ	1-м, 2-м. Фінансова звітність малого підприємства
ПЕРІОД	Рік, 2022 р.
РІК	2022
ЕТАП ОБРОБКИ	Звіт доставлено до Центру обробки електронних звітів Держстату України
ДАТА ПРИЙОМУ	27.02.2023
ЧАС ПРИЙОМУ	16:13:08
ПІДРОЗДІЛ-ОДЕРЖУВАЧ	26004
РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР	9003631422
НАЗВА ФАЙЛУ	260040022197368S011001310001361122022.XML
РЕЗУЛЬТАТ ОБРОБКИ	Звіт відповідає формату, визначеному Держстатом України. Кваліфіковані електронні підписи перевірено. Звіт прийнято для подальшої обробки. У випадку виявлення помилок при здійсненні обробки даних звіту в органах державної статистики та(або) необхідності надання уточнень Вам буде повідомлено додатково.
ВІДПРАВНИК	Центр обробки електронних звітів Держстату України
	22197368 3844757279